

1:96
DŁUGOŚĆ
MODELU
50cm

HMS Endeavour
1768

HISTORIA OKRĘTU

SŁOWNICZEK

BOMBRAMSTENGA

- trzecie licząc od dołu przedłużenie masztu złożonego z kilku części. Bombramstenga łączy się ze stengą za pomocą wiązania zwanego bramsalingiem. W zależności od masztu bombramstenga otrzymuje dodatkowo nazwę tego masztu, np. fokbombramstenga, grotbombramstenga itp.

KOLKOWNICA

- przymocowana do nadburcia lub masztu belka z otworami, w które wkłada się kolki służące do obkładania falów, brasów i innych lin na statkach żaglowych.

KOLEK

- nagił - pręt z kolnierzem umocowanym w środku jego długości, który wkłada się w otwory kolkownicy i na nim obkłada się liny.

UZBROJONY OKRĘT EKSPEDYCYJNY

HMS ENDEAVOUR

1768 roku 26 sierpnia James Cook wypłynął z Plymouth w Anglii, z nadanym mu przez Admiralicję zadaniem zbadań wschodnich wybrzeży Australii i Nowej Zelandii. Sporządzenie map tych nieznanych dotąd terytoriów nie było jedynym celem wyprawy. Na pokładzie HMS "Endeavour" znaleźli się: przyrodnicy, botanik, artyści, a także astronom, który miał dokonać obserwacji przejścia Wenus przez tarczę słoneczną. To rzadkie zjawisko miało umożliwić przeprowadzenie ciekawych obliczeń astronomicznych, a w rezultacie zapoczątkowało nowoczesne pomiary wszechświata. Obserwacje przeprowadzono na Tahiti 23 czerwca 1769 roku.

Dnia 13 lipca "Endeavour" opuszcza wyspę i udaje się w dalszą podróż w kierunku Nowej Zelandii i Australii. Badając geografie tej części Pacyfiku przyrodnicy i botanik gromadzili zbiory roślin i zwierząt. Owocem tych prac była między innymi wielka kolekcja owadów przywiezionych przez przyrodnika amatora Josepha Banksa, a także pierwszy żywy kangur, jakiego zobaczyli Europejczycy.

Podróż Cook'a nie przebiegała idyllicznie. Załoga zagrożona była odwiecznym wrogiem żeglarzy - szkorbutem, a tubylcy nie zawsze przyjaźnie usposobieni utrudniali uzupełnienie zapasów żywności i wody pitnej. Straty w ludziach były duże - około trzydziestu osób. Pozostałe pięćdziesiąt członków załogi, po blisko trzech latach podróży, 11 czerwca 1771 roku szczęśliwie powróciło do Anglii.

Znaczenie i korzyści z ekspedycji były tak duże, że Cook'owi natychmiast zaproponowano kolejną wyprawę badawczą. Ciekawostką jest fakt, że tym razem towarzyszył mu Polak szkockiego pochodzenia - Jerzy Adam Forster urodzony w Wiślinie pod Gdańskiem. Wydarzenia z podróży opisał w dwutomowym dziele, wydanym w Londynie w 1777 roku.

HMS "Endeavour" pierwotnie nosił nazwę "Earl of Pembroke" i używano go do przewożenia węgla, a klasyfikowany był jako "collier". W marcu 1768 roku zakupiony został przez Royal Navy i przeznaczony na cele ekspedycji James'a Cook'a. Żaglowiec ten, którego wyporność wynosiła czterysta ton, został przebudowany,

Fragment dziobówki i śródokręcia - widoczny jest kabestan, zejściówka i dzwonnica.

Śródokręcie: otwarte drzwi zejściówki; dobrze widoczna blokada kabestanu; łodzie mocowane na stęgach; kratownica głównego luku; komin pieca kuchni okrętowej.

Burta okrętu: ława wantowa grotmasztu; uchylone kłapy otworów wentylacyjnych.

Śródokręcie: luk główny z kratownicami; wzmocnienia burty; stopnie na burcie; część ławy wantowej.

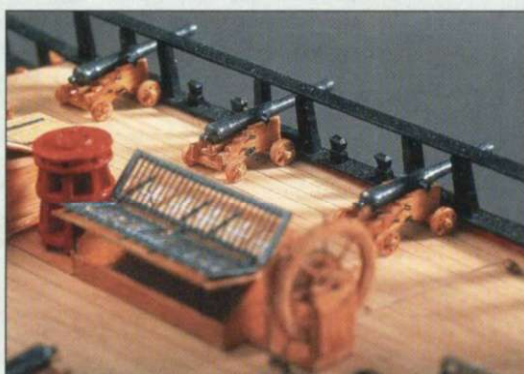
ENDEAVOUR

Kolo i rumpel sterowy z systemem bloków: dobrze widoczne są linie podziału desek pokładu.

Armaty czterofuntowe.

Rumpel steru: reling rufowy; widoczne są uchylone drzwiczki od latarni; knagi na relingu służące do mocowania lin od klap okiennych.

Światlik: dobrze widoczna metalowa osłona okien.

Kolo sterowe: rumpel steru; komin pieca w kabine kapitana.

Część rufowa burty: ława wantowa bezanmasztu; okienko kabiny kapitana; rzeźby boczne; latarnia; dobrze widoczne są elementy, na których osadzone są falkonetki.

Lustro rufy: ornamenty roślinne; liny łączone łańcuchami zabezpieczające pióro steru; dobrze widoczny efekt szpachlowania podwodnej części kadłuba.

a niektóre pomieszczenia urządzono według wymagań uczonych, którzy brali udział w ekspedycji np. salę map, laboratorium. Uzbrojenie otrzymał w postaci dziesięciu armat czterofuntowych z czego cztery przewożone były w ładowni. Dziesięć półtorafuntowych falkonetów oraz oddział żołnierzy piechoty morskiej dopełniło uzbrojenia okrętu. Kadłub o silnej konstrukcji, z racji pierwotnego przeznaczenia, doskonale zniósł trudy podróży pomimo "wejścia" na rafę u wybrzeży Australii.

Dane okrętu:

długość: 97 stóp 8 cali
szerokość: 29 stóp 2 cale
długość modelu (z bukszprytem) 50 cm
uzbrojenie: 6 armat czterofuntowych, 10 falkonetów

Rufa okrętu: okna kabiny kapitana z klapami ochronnymi; fartuch skórzanym uszczelniający pióro steru.

łodzie okrętowe:
Pinas ("Pinnace")
kuter ("Cutter")
Launch

długość 28 stóp
długość 18 stóp
długość 26 stóp

ENDEAVOUR

OPIS BUDOWY

Model został opracowany w skali 1:96 na podstawie wszelkich dostępnych źródeł historycznych oraz planów i rysunków stoczniowych z epoki.

I. NARZĘDZIA I MATERIAŁY

nożyczki	klej Butapren	* karton
żyłetki	+ farby olejne, akrylowe	* patyczki
+ dłuta	+ lakier Nitro	plótno
pęseta	lakier olejny	* drut miedziany
+ twardy ołówek	+ szpachlówka	* sznurek i nici

+ materiały i narzędzia, które nie są konieczne do budowy modelu

* najlepiej zgromadzić różne grubości i średnice

II. OPIS BUDOWY

Okręt można zbudować na podstawie rysunków montażowych. Jeżeli jednak zdecydujemy się na waloryzację modelu (indywidualne prace z wykorzystaniem dodatkowych materiałów i narzędzi), pomoże nam w tym opis budowy oraz cyklicznie wydawany poradnik.

Model sklejamy w takiej kolejności w jakiej ponumerowane są części. Sklejając szkielet okrętu należy zwrócić uwagę na zachowanie osi symetrii tzn. odpowiednio prostopadle lub równolegle ułożenie elementów względem siebie. Po przyklejeniu poszycia wzdłużnego (zgodnego z przebiegiem desek na prawdziwym okręcie) kadłub poniżej linii wodnej można wyszpachlować (np. szpachlówką typu PUFAS). Miejsca styku poszycia wzdłużnego trzeba przed szpachlowaniem nasączyć (uszczelnić) klejem SUPER GLUE lub lakierem olejnym. Części, które mają nadrukowane "deski", dobrze jest ponaciąć żyłką wzdłuż linii styku desek, a następnie pomalować farbami akrylowymi firmy TALENS. Okucia i elementy metalowe w zależności od ich kształtu można wykonać z drutu miedzianego lub z papieru. Następnie należy pomalować je farbą firmy HUMBROL, imitującą kolor żelaza. Nici i sznurki pozbawione będą nieładnych "włosków", jeśli nasączymy je lakierem. Plótno na żagle "postarzemy", barwiąc je w esencji herbarianej. Wszystkie otwory (luki, furty działowe i inne), a także trudne do wycięcia krzywizny najlepiej wyciąć przy pomocy dłut o ostrzach różnej szerokości. Lufy dział wytoczone z drewna i pomalowane odpowiednim "Humbrolem" dadzą znakomity efekt. Szare pola w oknach, imitujące szyby można zastąpić materiałem przezroczystym. Jufersy oraz rzeźby będą zdecydowanie bardziej "autentyczne", jeżeli wykonamy je z modeliny "powietrznie" wysychającej.

DESCRIPTION DE LA CONSTRUCTION

Le modèle a été élaboré dans l'échelle 1:96, conformément aux sources historiques accessibles ainsi qu'aux plans et dessins de chantier de l'époque.

I. MATERIAUX et OUTILS

ciseaux	colle Butapren	* carton
lames de rasoir	+ peintures à l'huile, et acryliques	* bâtons
+ bédanes	+ vernis Nitro	toile
pincette	vernis à l'huile	* fil en cuivre
+ crayon dur	+ mastic	* ficelle et fils

+ des matériaux et des outils qui ne sont pas nécessaires pour construction du modèle,

* le mieux il faudrait préparer des matériaux de l'épaisseur et du diamètre divers.

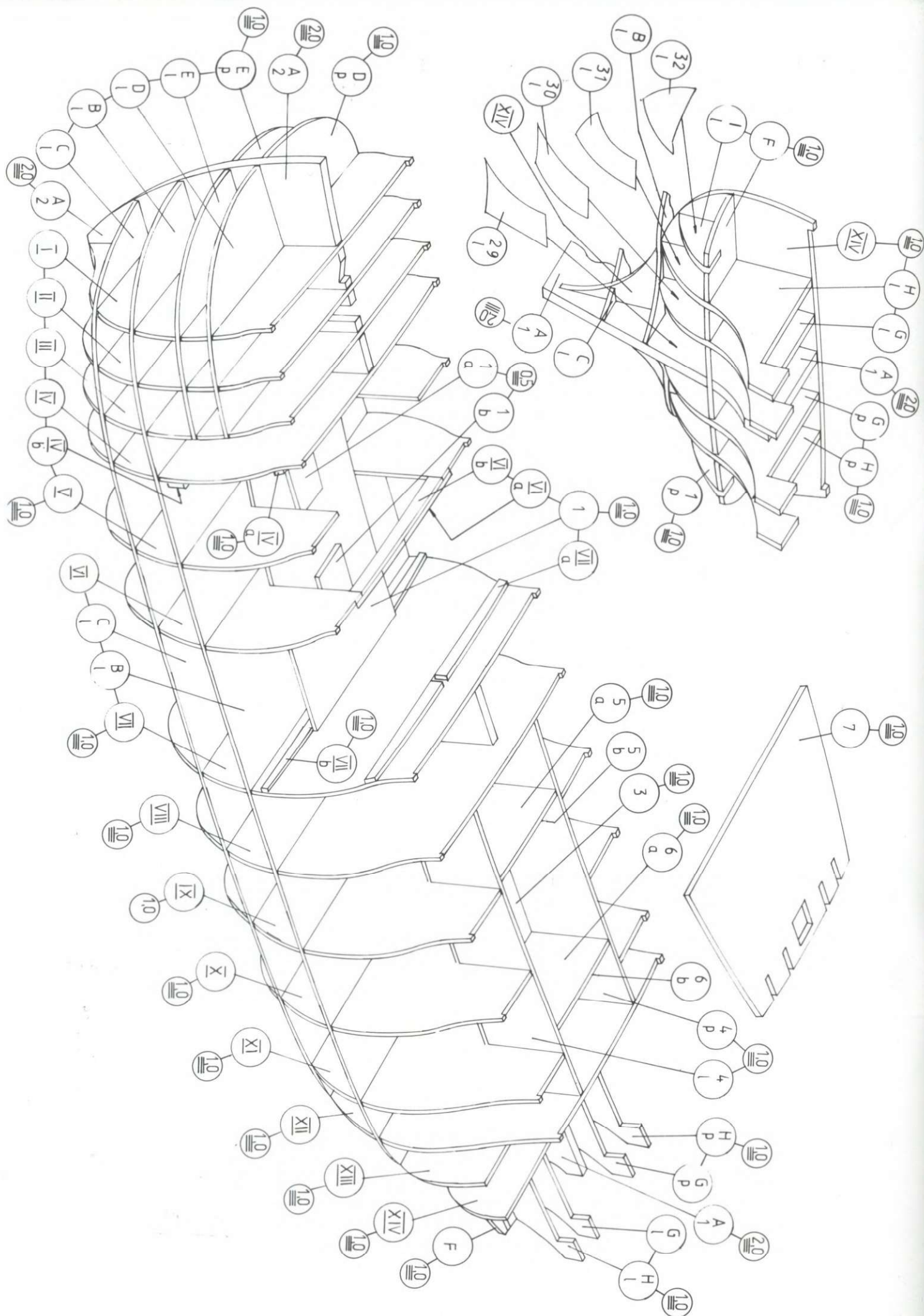
II. DESCRIPTION DE LA CONSTRUCTION

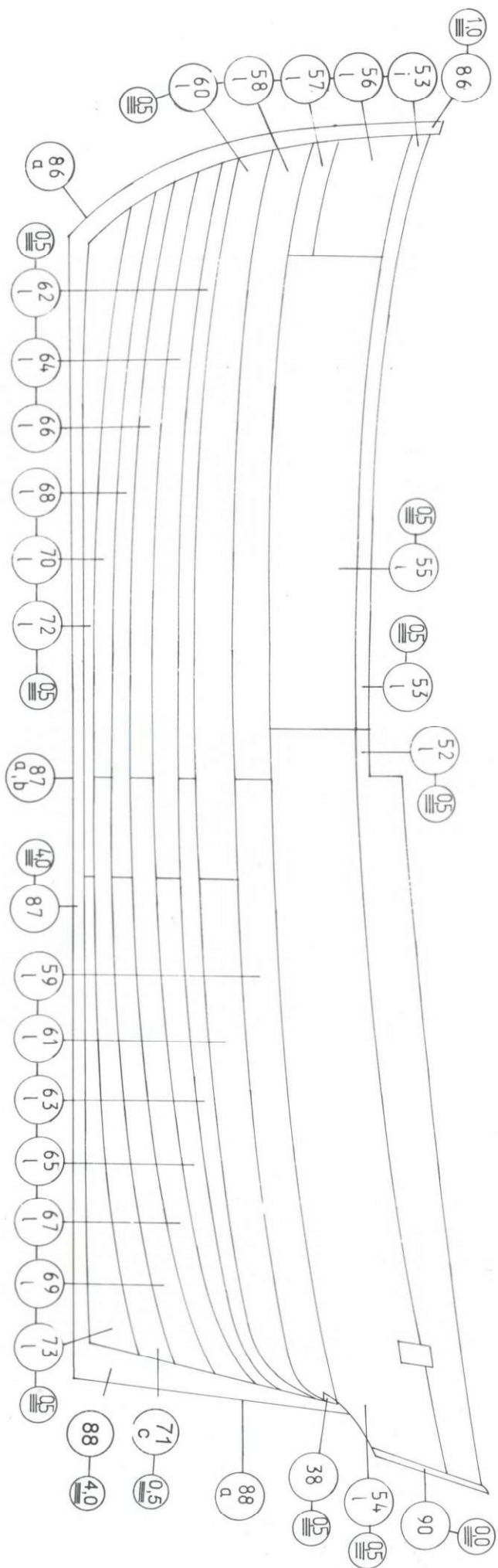
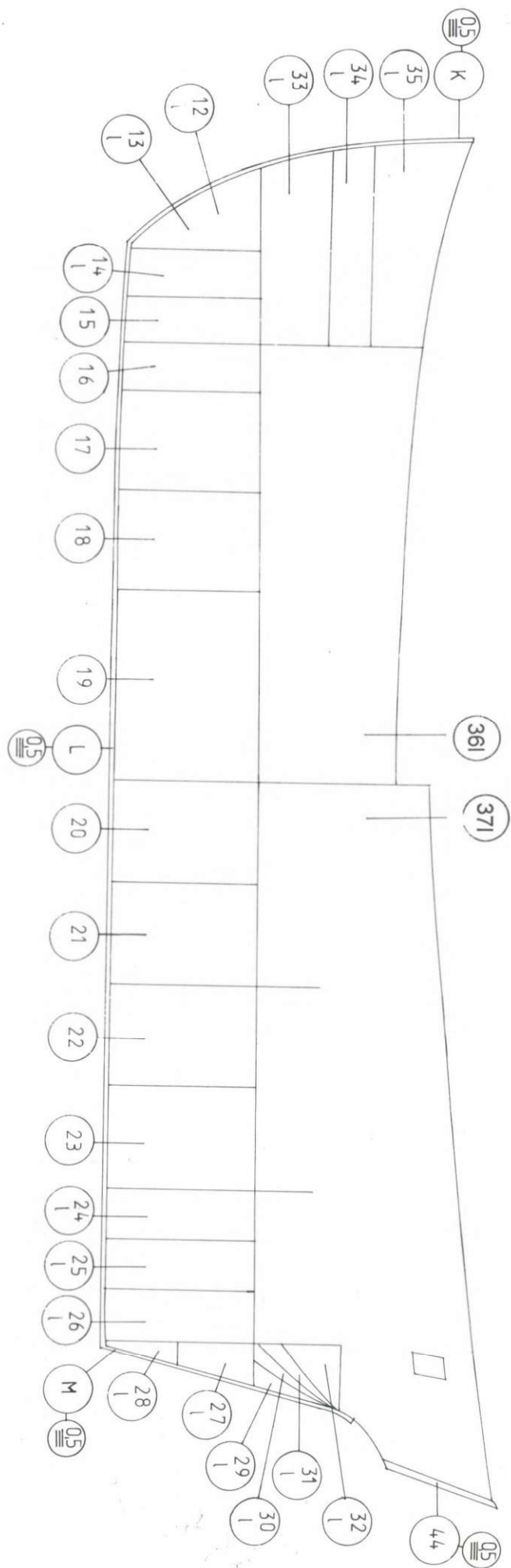
On peut construire le navire conformément aux dessins de montage. Pourtant, si on décide à valoriser le modèle ou bien aux travaux individuels à l'aide des matériaux et des outils additionnels, on peut se servir de la description de la structure et du guide qui est périodiquement publié.

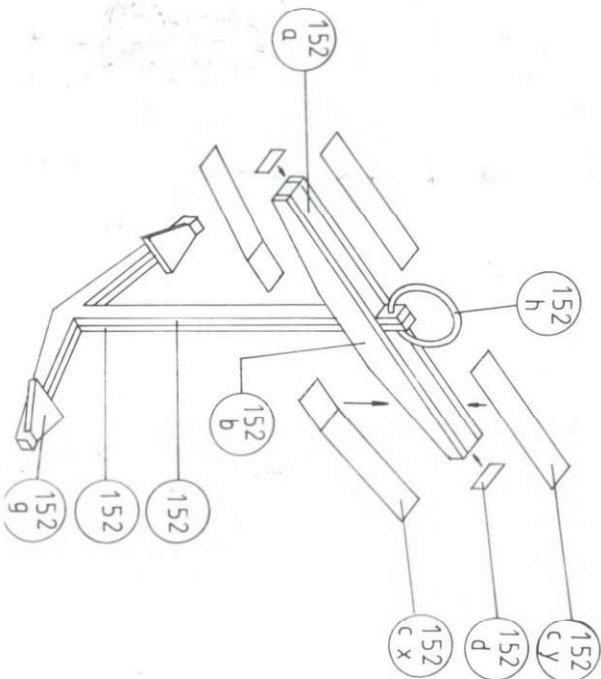
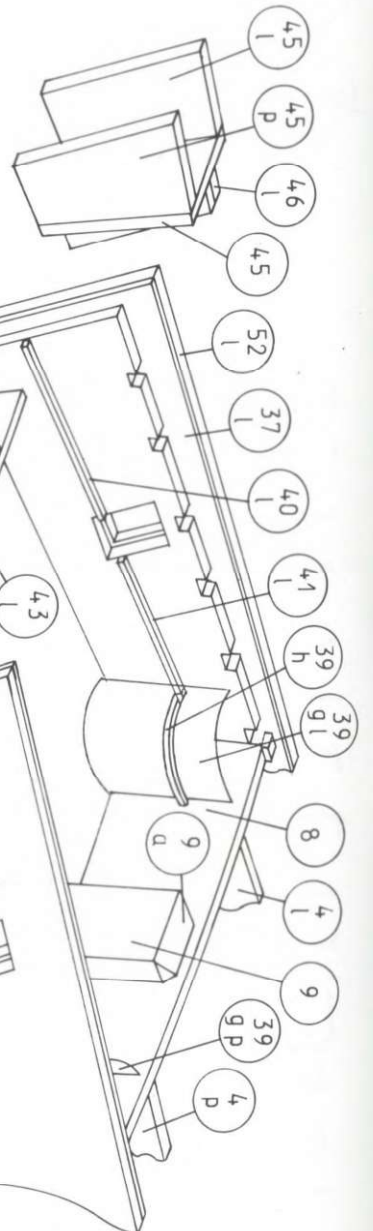
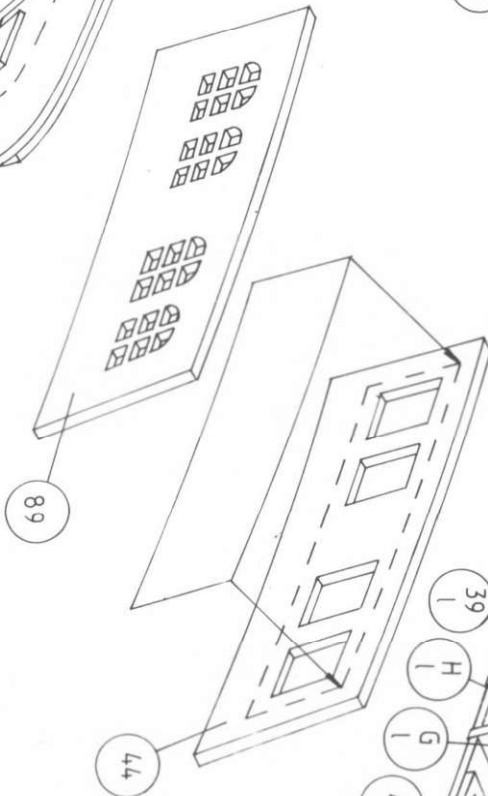
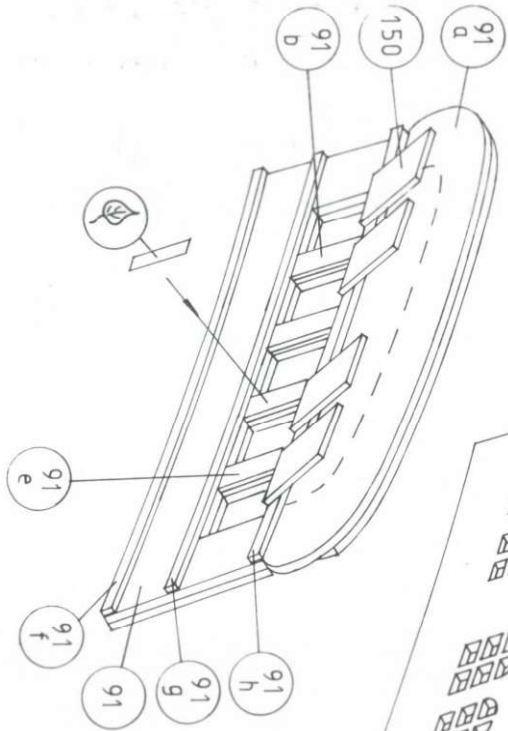
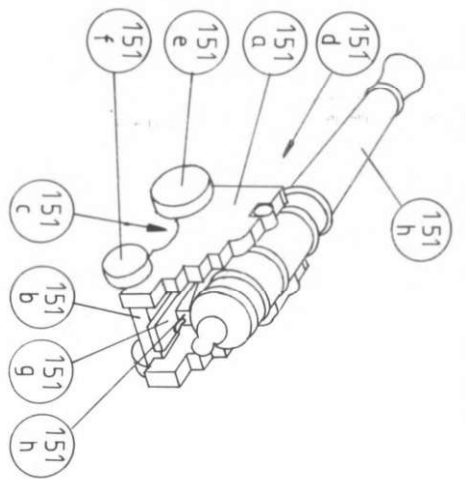
Le modèle doit être collé dans l'ordre de numérotation des parties. En

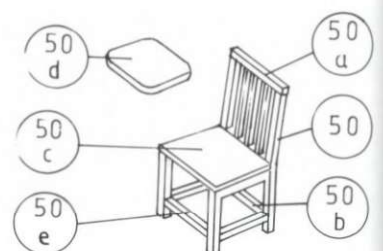
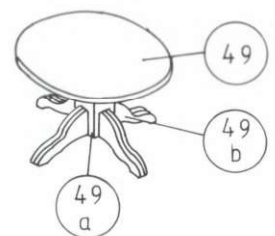
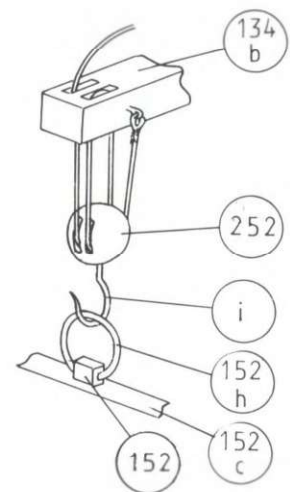
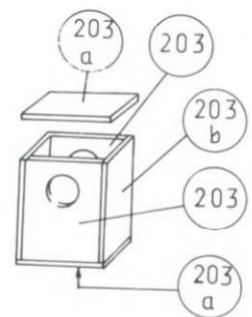
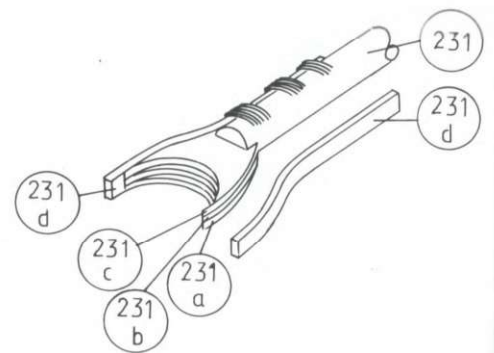
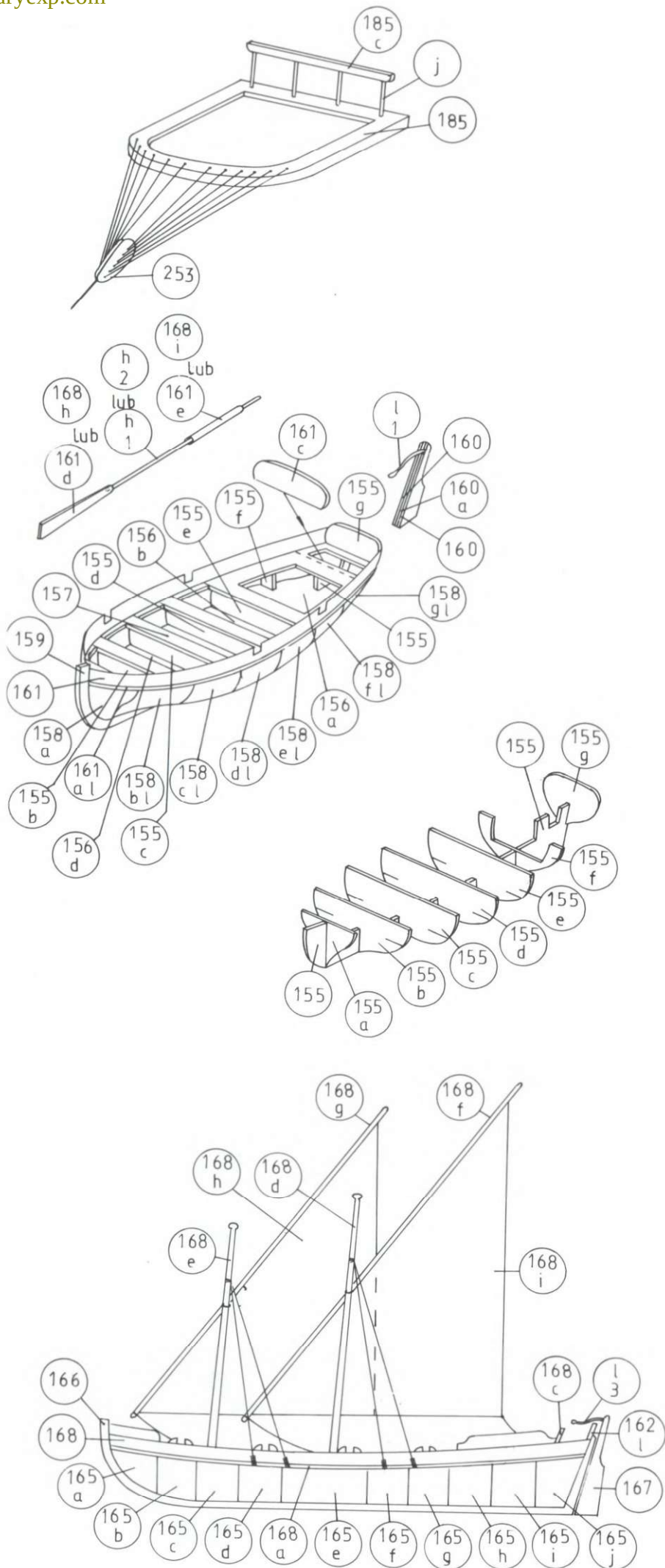
collant ensemble la carcasse du navire il faut faire attention à l'observation de l'axe de symétrie, c. -a. -d. l'observation de la position rectangulaire ou parallèle des éléments l'un à l'autre. Après avoir collé le borde longitudinal (conformément à la direction des planches sur le navire réel) on peut luter la coque au dessous de la ligne de flottaison (par exemple à l'aide du mastic type PUFAS). Avant de rebouchage il faut imprégner (étancher) les endroits de connexion du borde longitudinal à l'adhésif SUPER GLUE ou au vernis blanc. On recommande entailler à la lame de rasoir des parties portant l'inscription "planches" le long des lignes du contact des planches et, ensuite, les peindre aux peintures acryliques de TALENS. Les ferrures et les éléments métalliques, conformément aux leurs formes, peuvent être faites de fil en cuivre ou de papier. Ensuite, il faut les peindre à la peinture HUMBROL, à la couleur imitant la couleur de fer. Les ficelles et les fils doivent être privés des petits poils par l'immersion dans le vernis. On peut vieillir les voiles par leur colorisation dans l'extrait du thé. Toutes les ouvertures (les panneaux, les sabords divisants et autres), ainsi que les courbes difficiles à découper, se forment le mieux au moyen de bédanes de lames des largeurs diverses. Les canons tournés en bois et peints au "Humbrol" du type convenable donnent l'effet excellent. Les champs gris dans les fenêtres, imitant les vitres, peuvent être remplacés par un autre matériau transparent. Des caps de mouton et des sculptures prendront de l'authenticité, si on les effectuera en modeline séchée en l'air.

				
	zwinąć element w ciasny rulon	enrouler l'élément en rouleau étroit	roll the element into a tight roll	das element eng ein rollen
	zwinąć element w rurkę	enrouler l'élément en petit tuyau	roll the element up	das element ein rollen
	podkleić do danej grubości (cyfra oznacza grubość elementu w milimetrach)	coller pour obtenir l'épaisseur exigée (le chiffre signifie l'épaisseur d'élément en millimètres)	stick up to required thickness (the number signifies element thickness in millimeters)	zur angegebenen Stärke unterkleben (die Ziffer bedeutet die Stärke des Elementes in Millimeter).

> m₁ — • p n o t l r o n u

m₂ z₁ z₂ z₃

g y₁ y₂

s₁ zastosować drut
gr. 0,5 mm

s₂

x₁

x₂

j

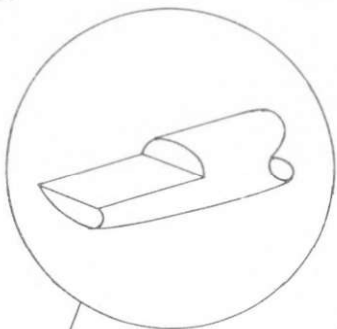
k

i

n

o

u₁

204

226

231

225

224

223

265

218

221

220

222

216

207

205

206

180

187

194

212

217

219

213

201

f₁

f₂

228

227

230

229

168 f

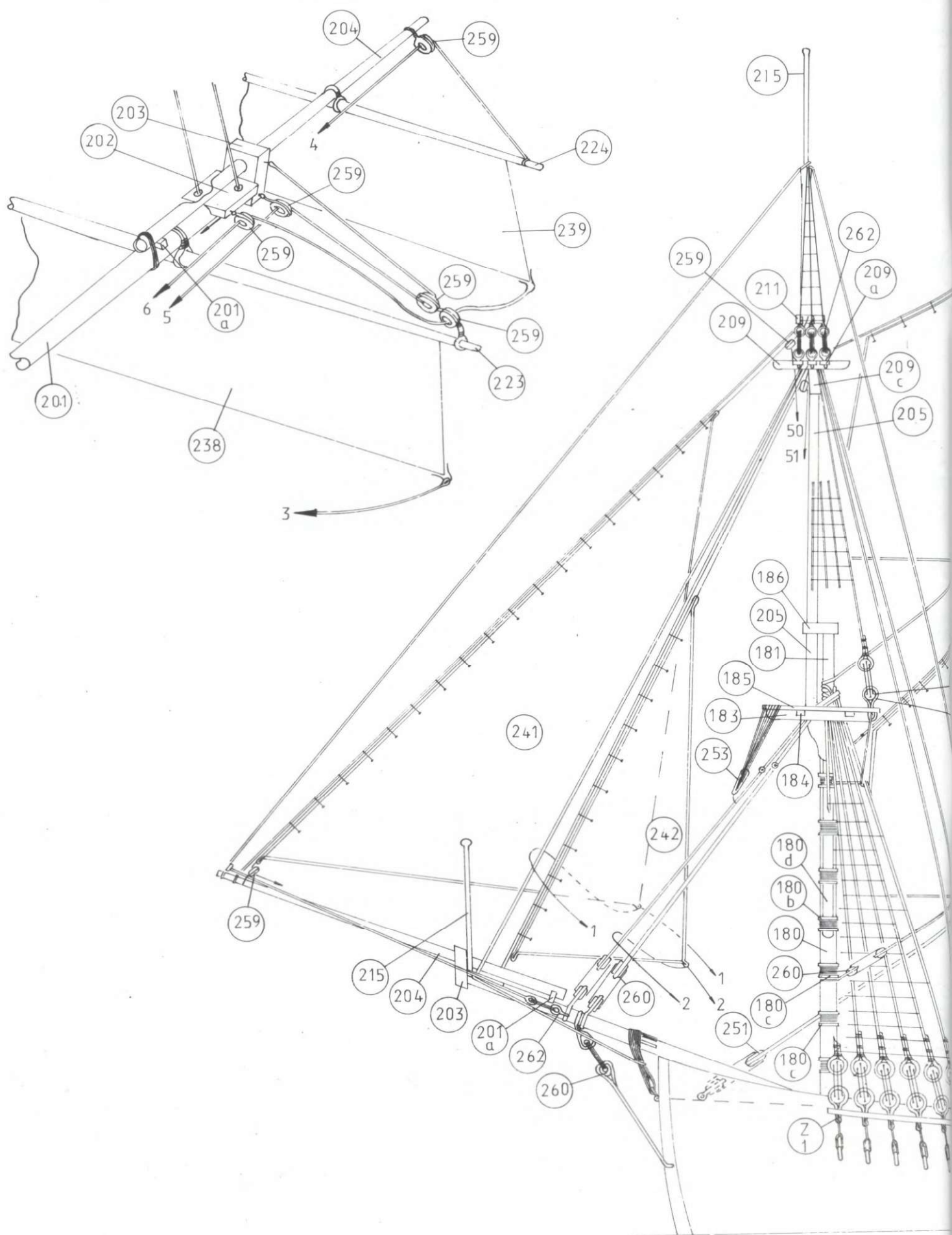
168 g

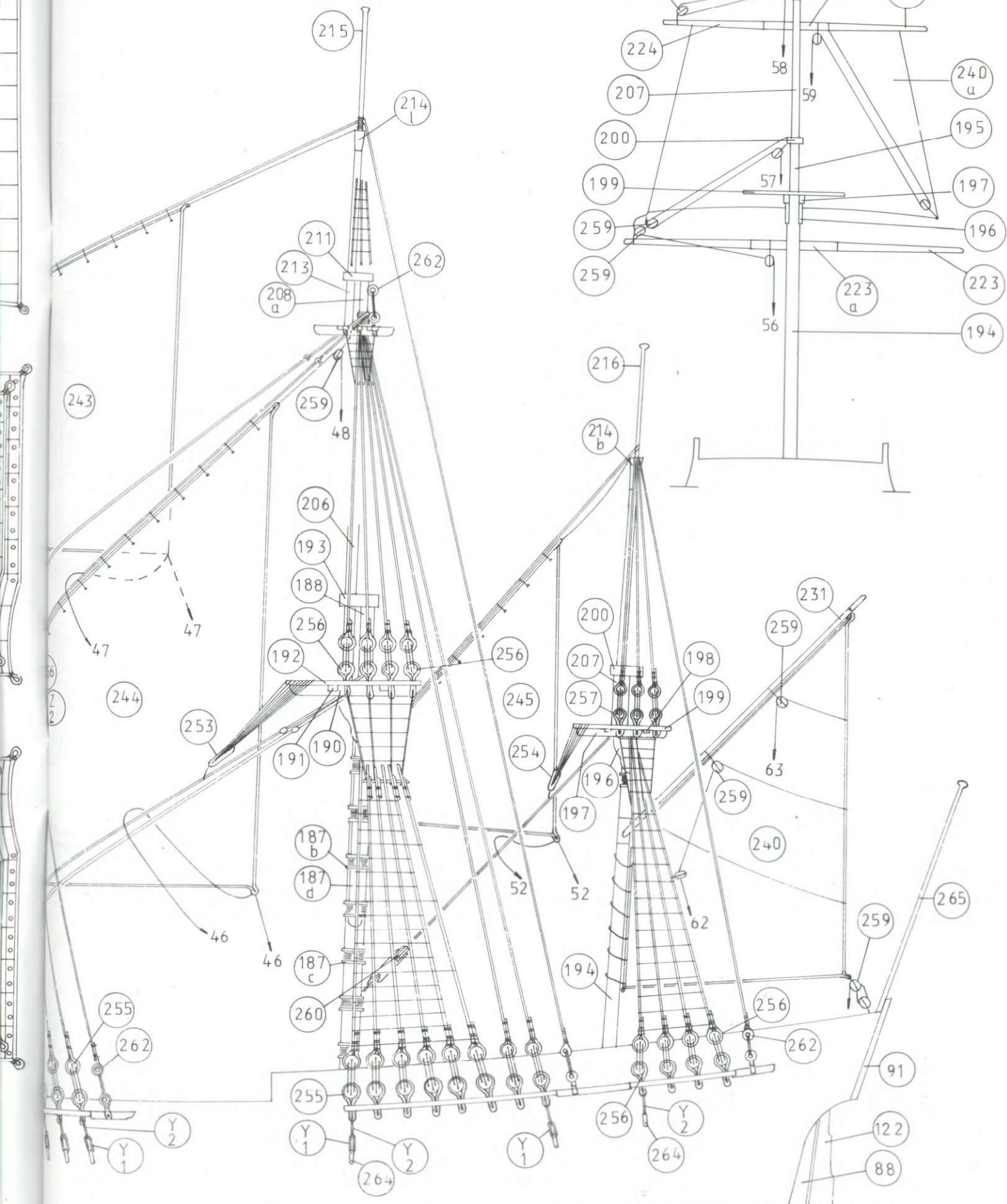
168 d

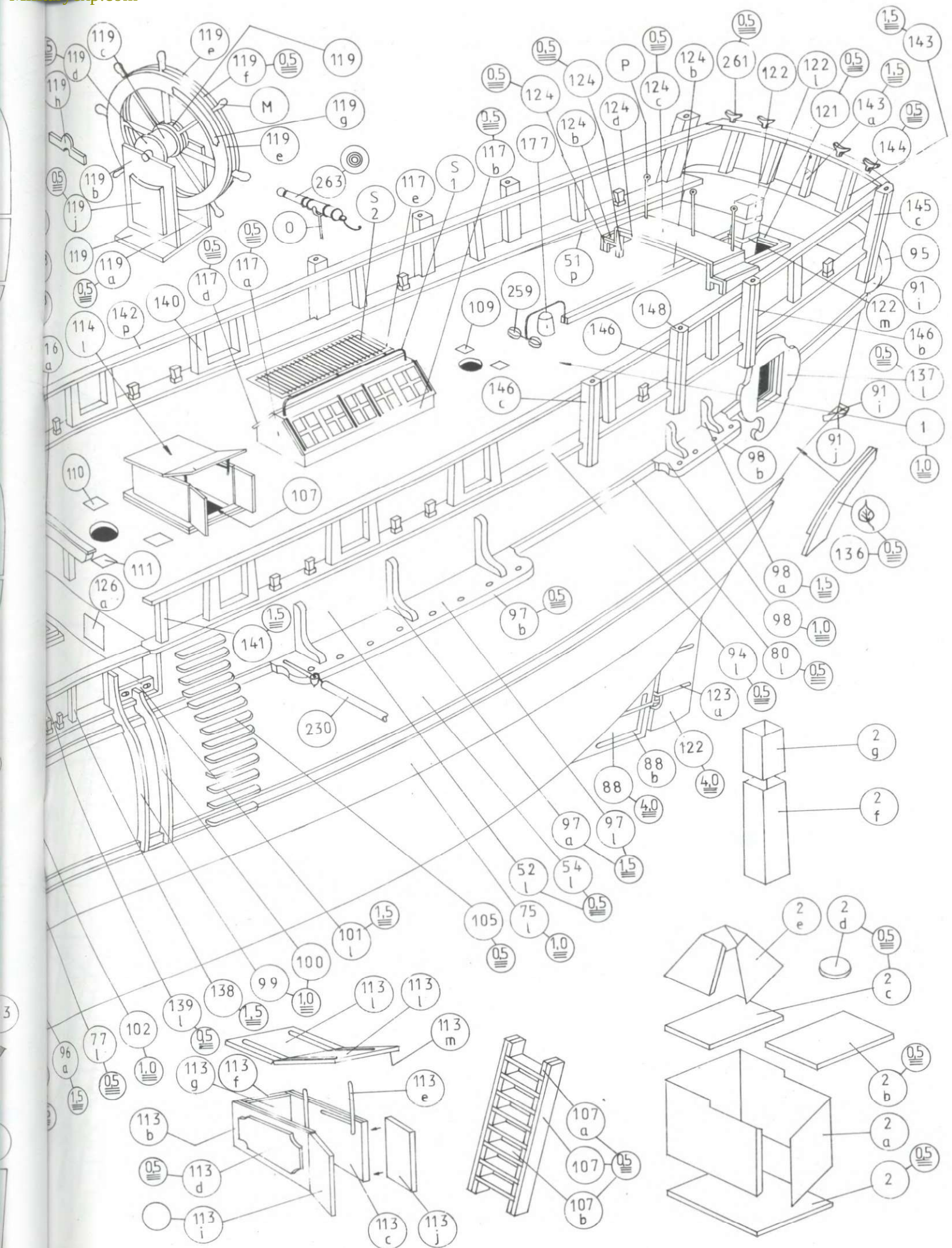
168 e

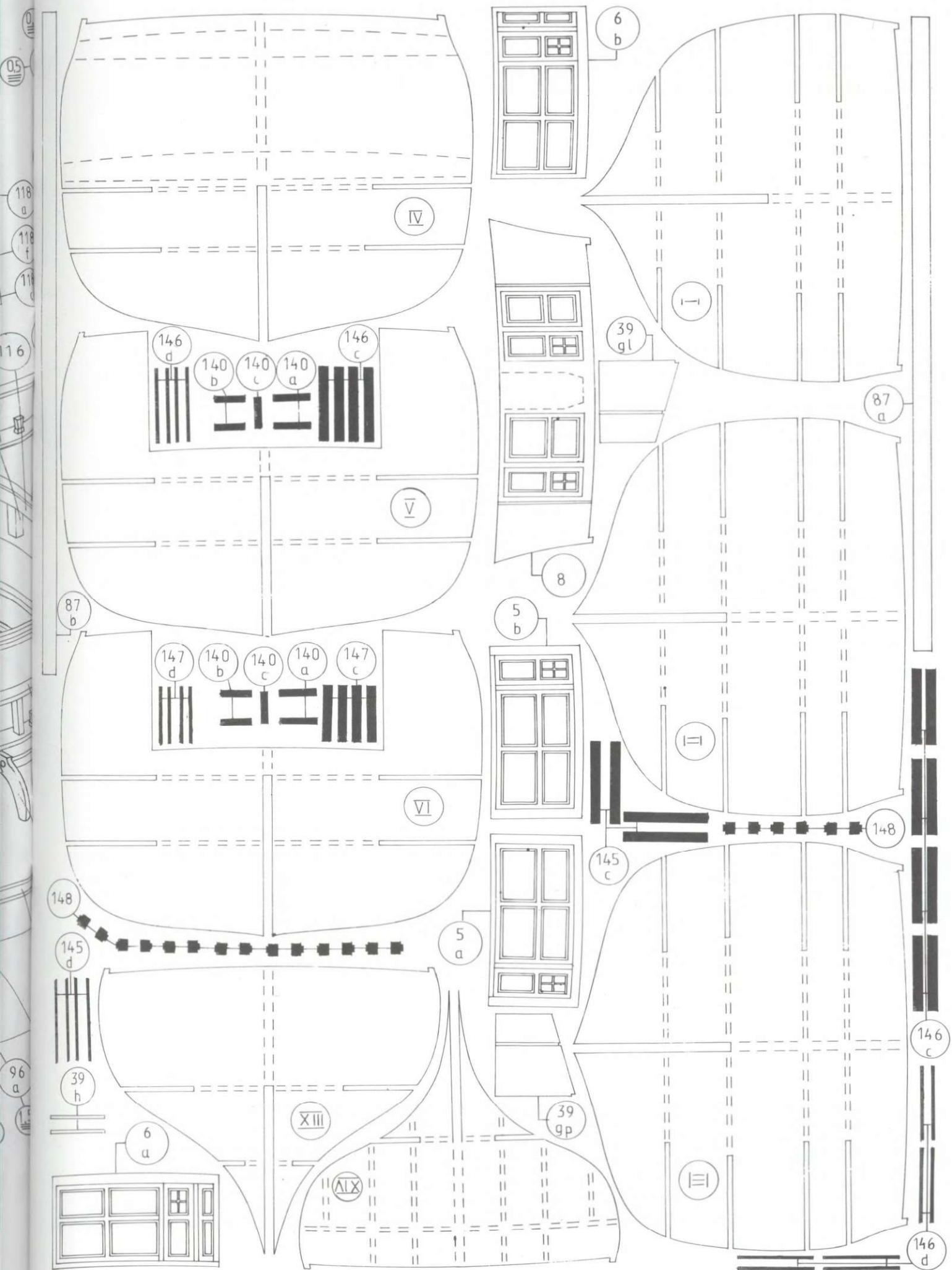
h₂

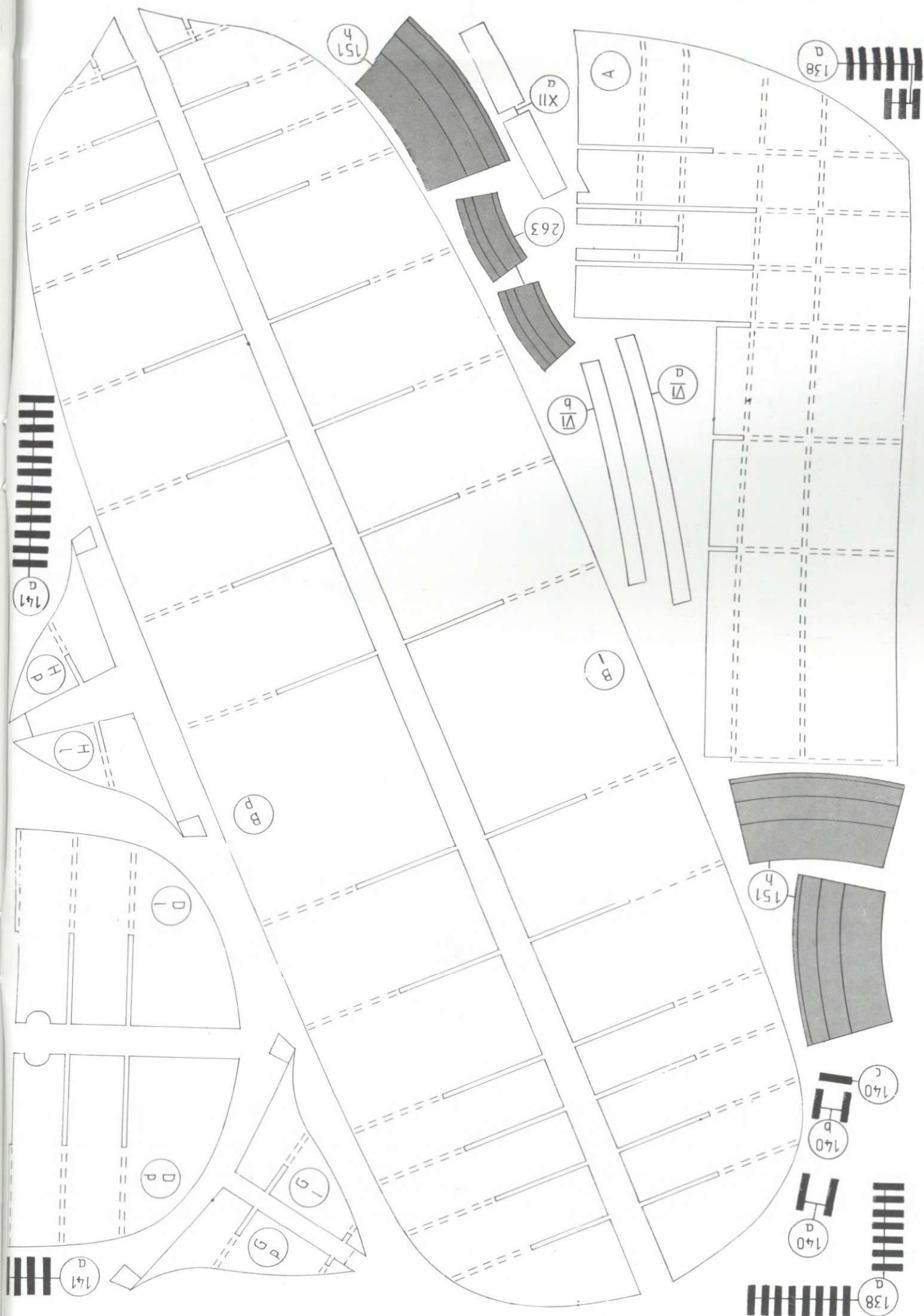
h₁

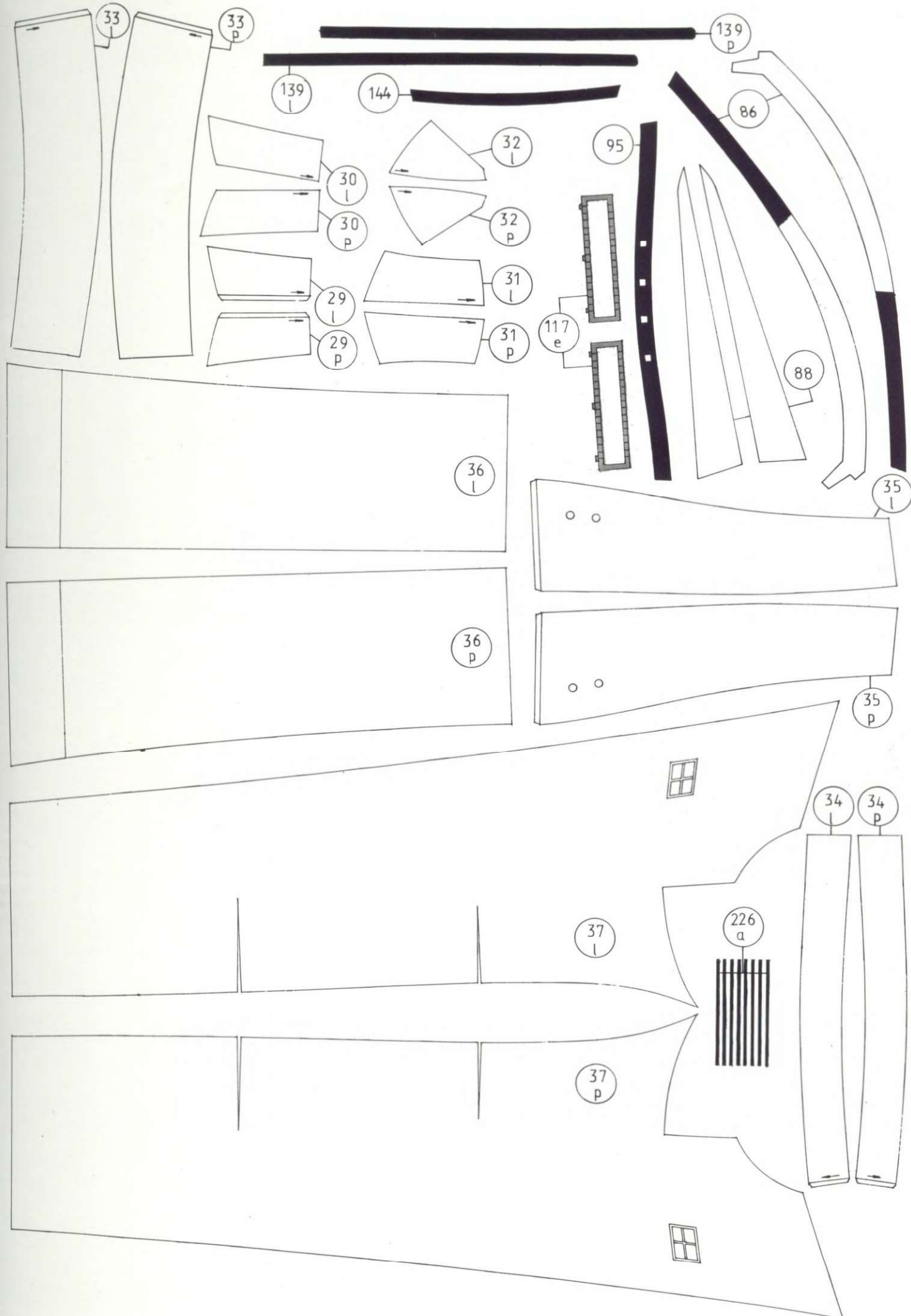

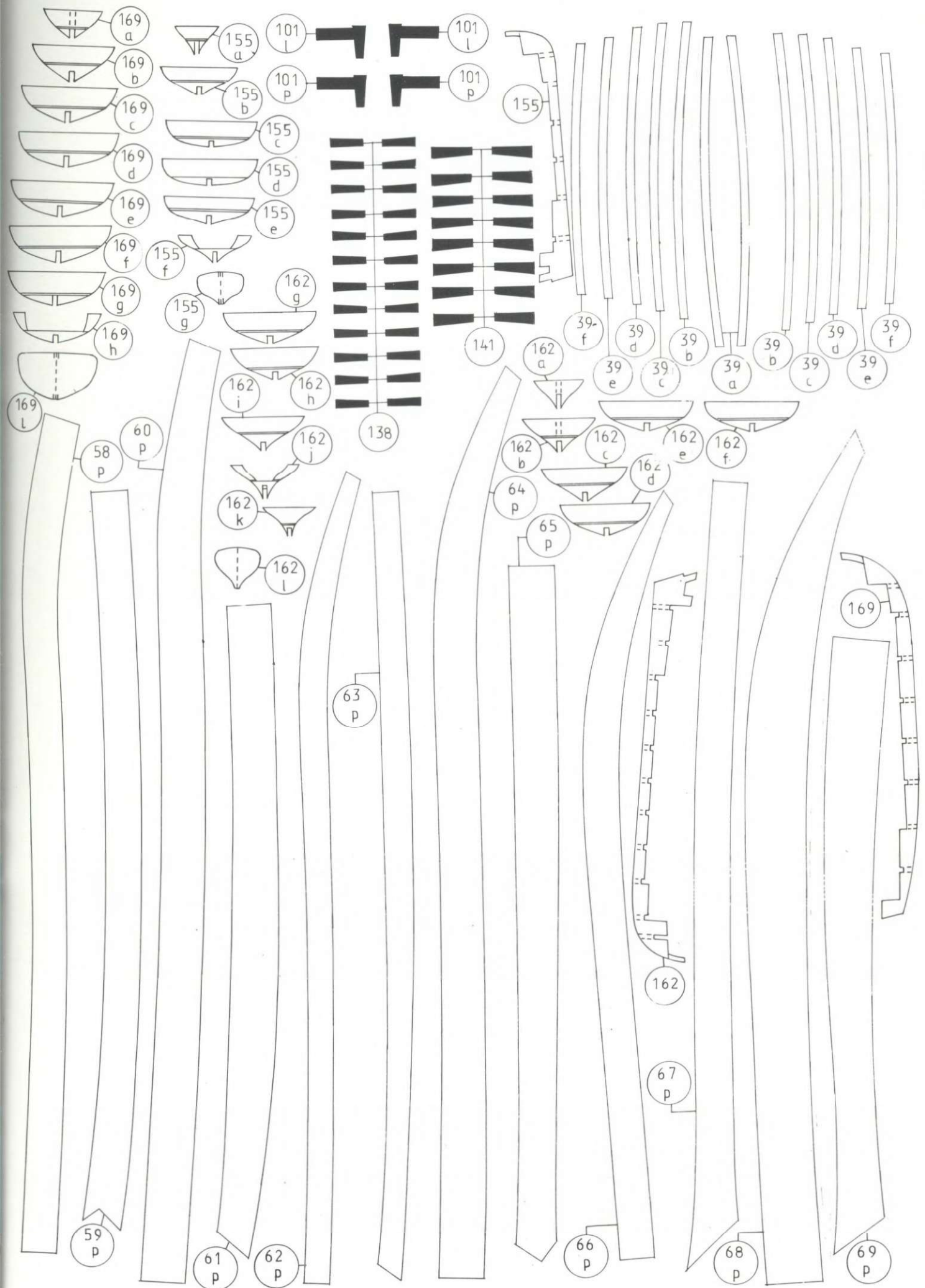

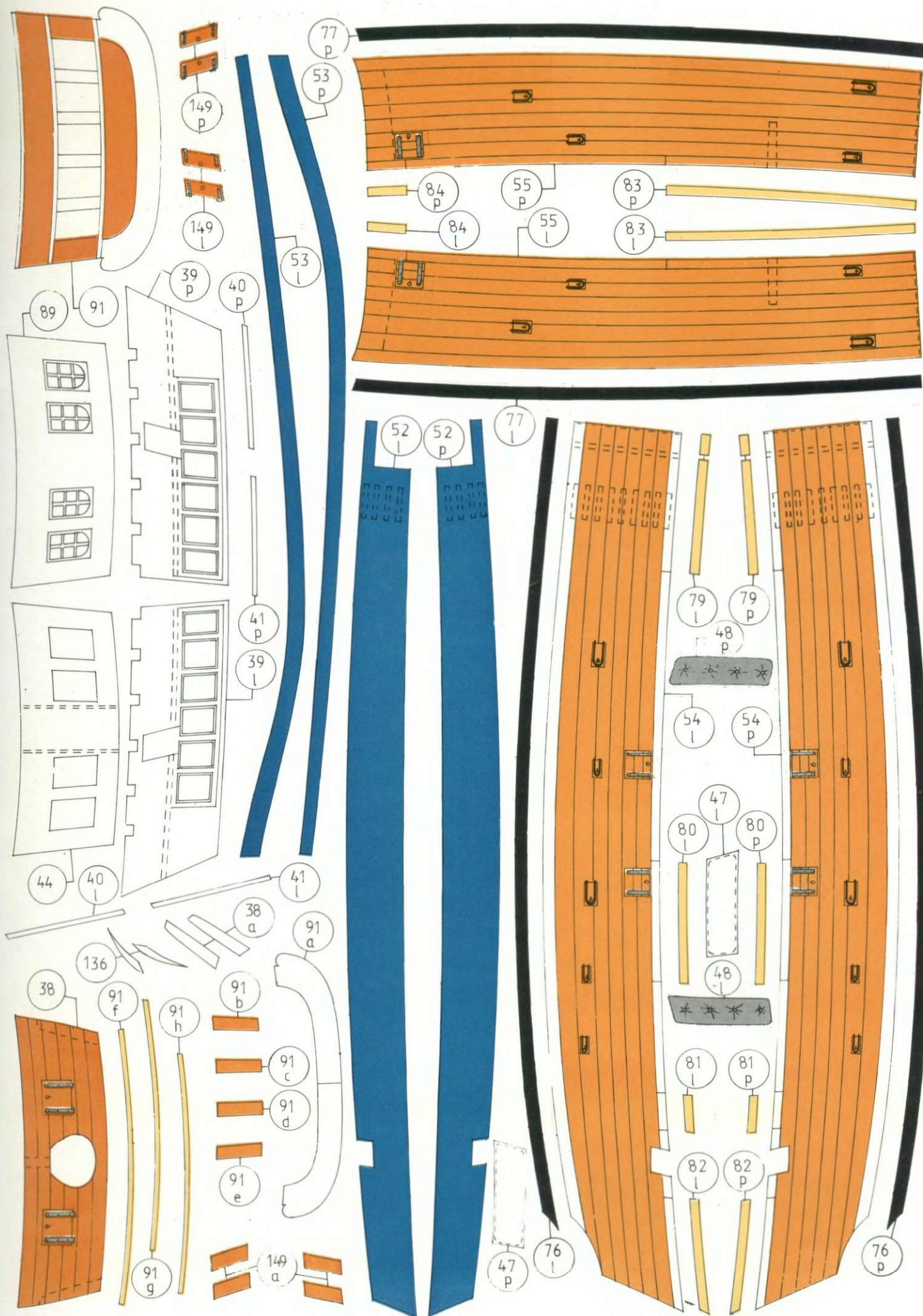

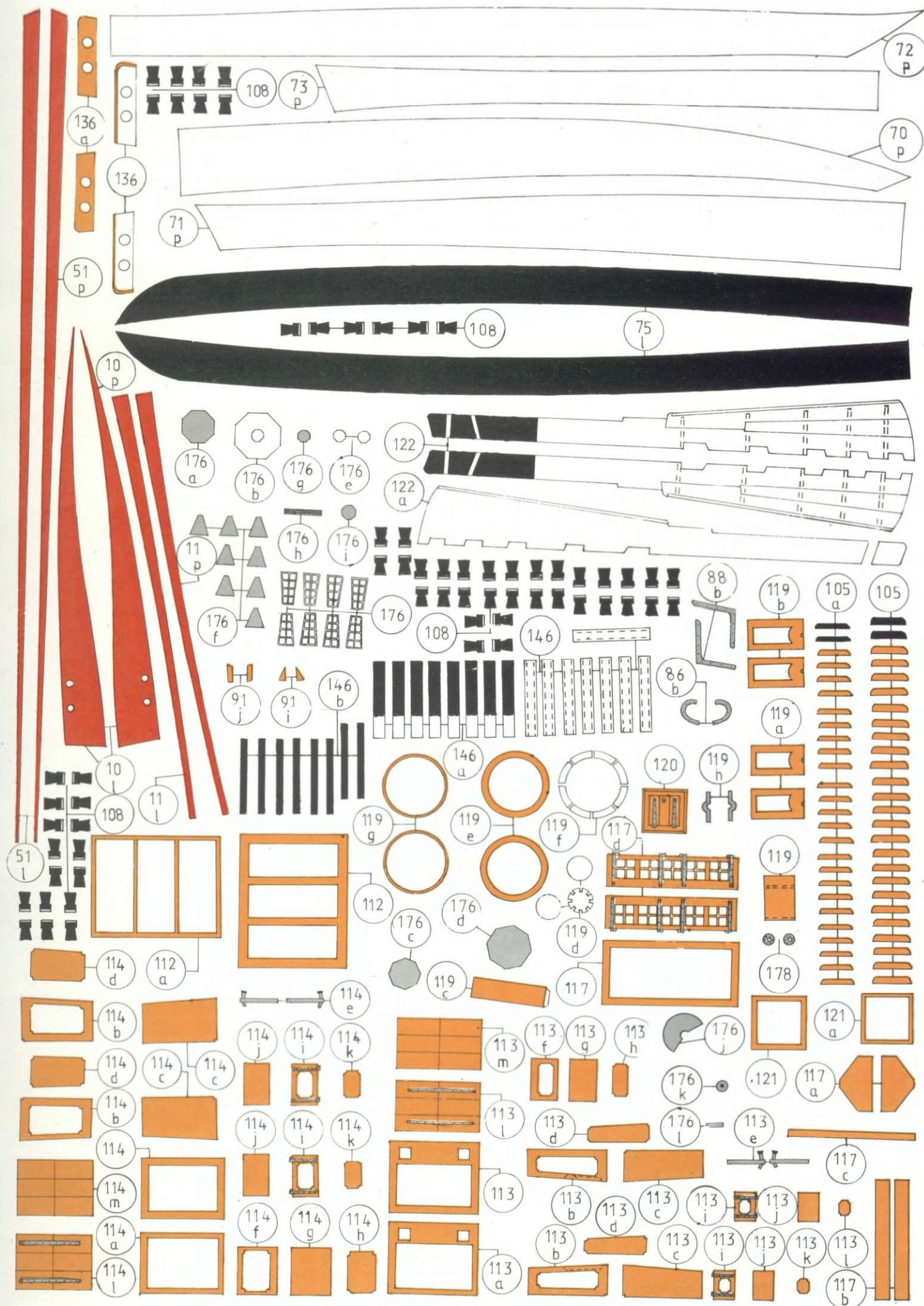

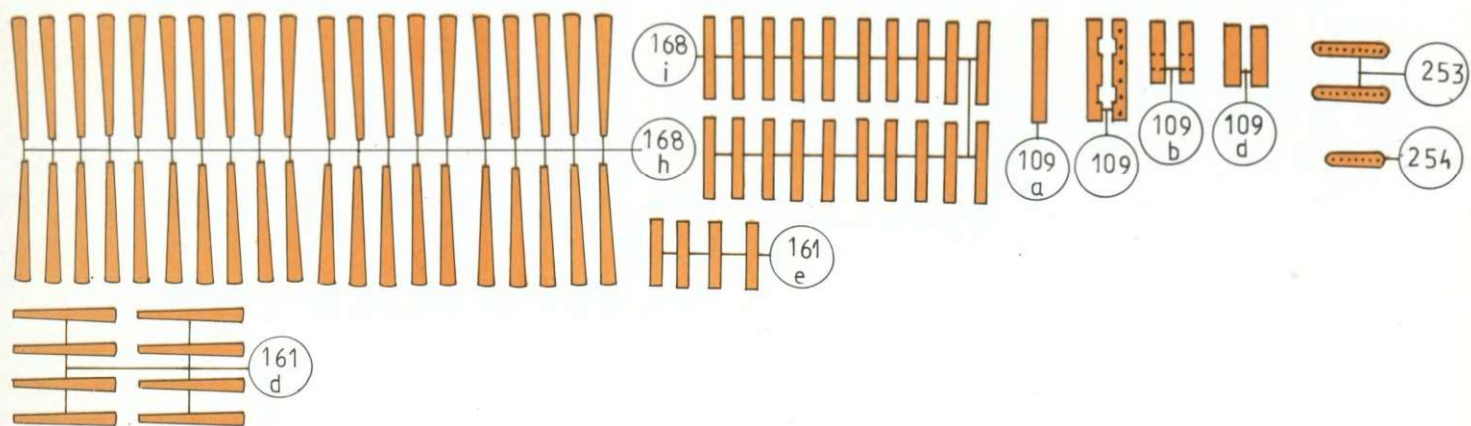

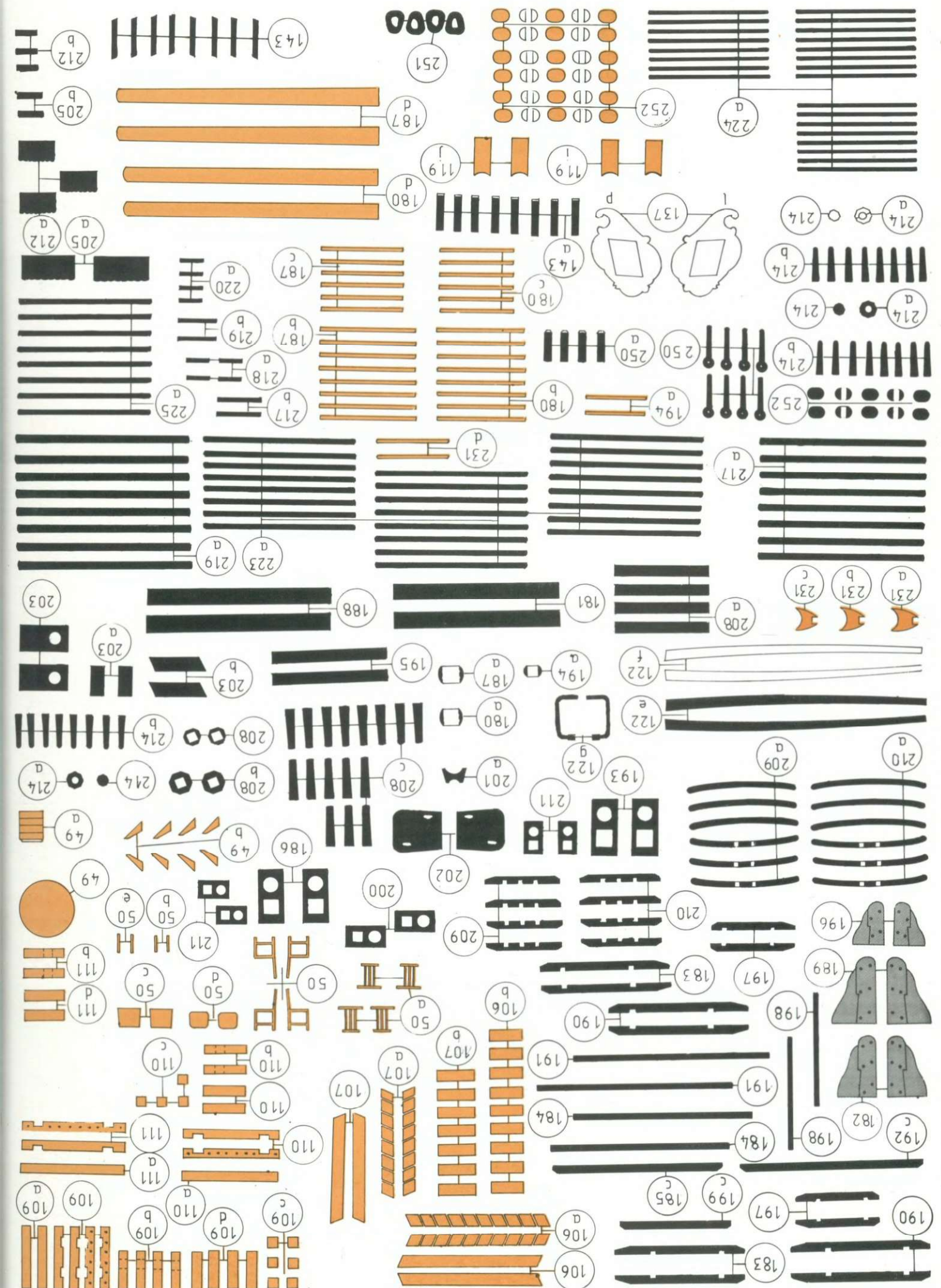

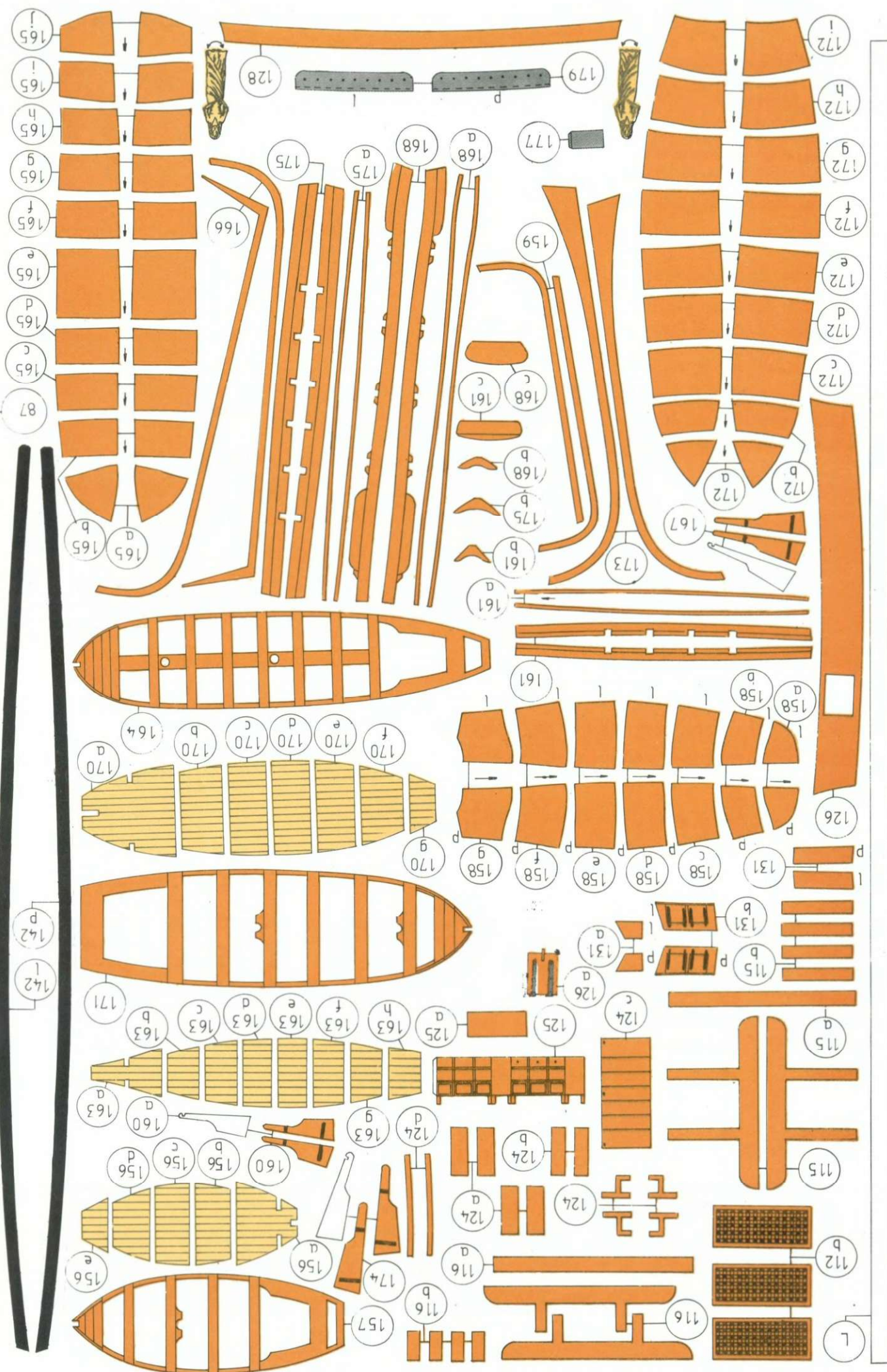

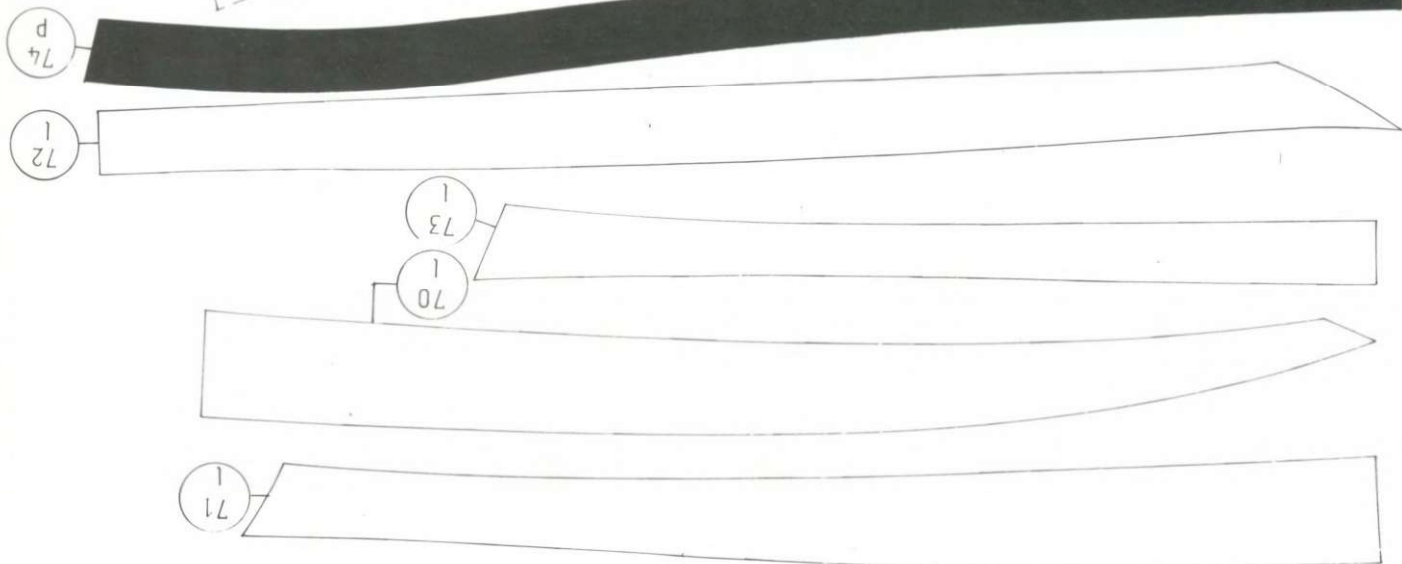
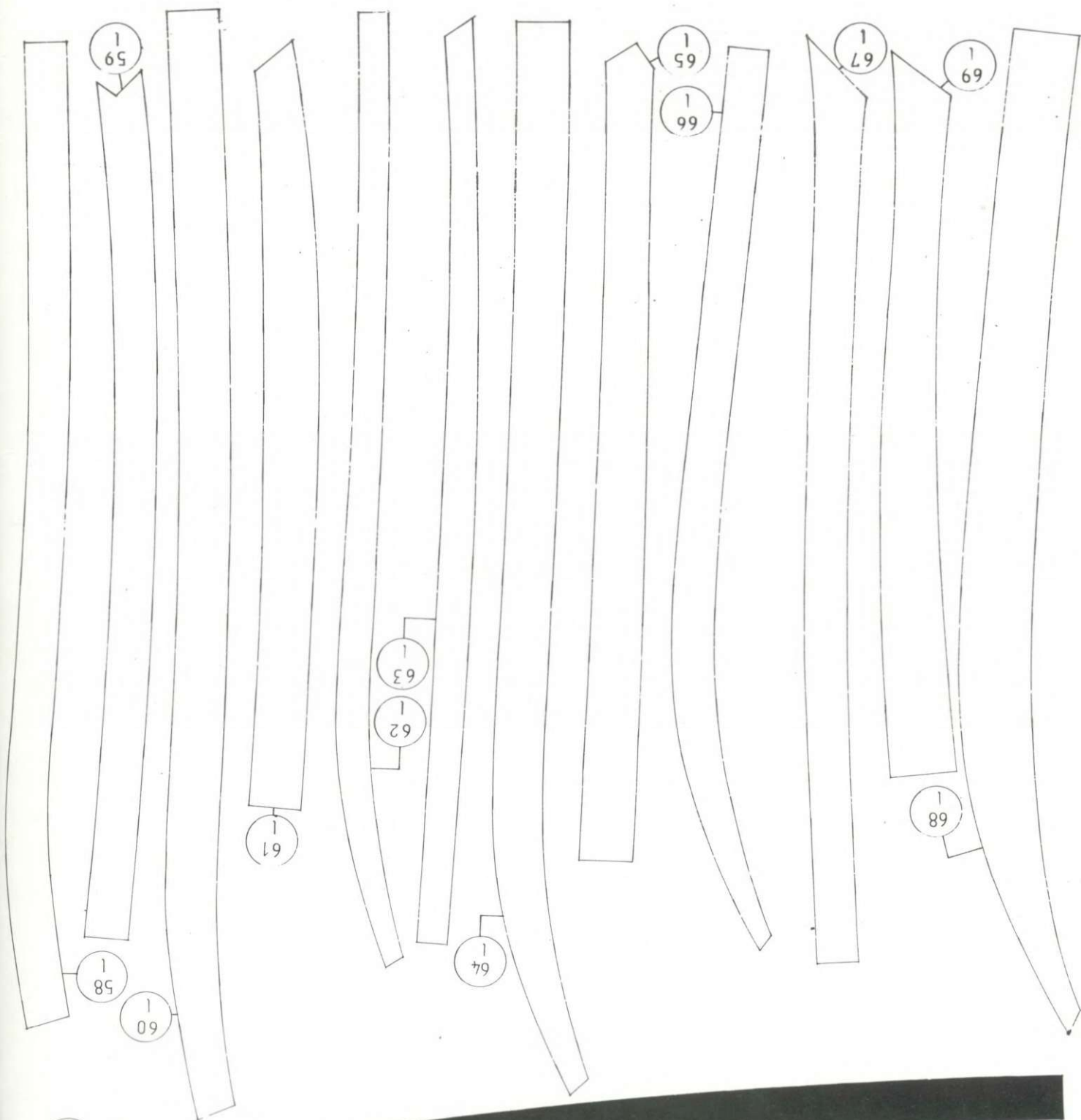

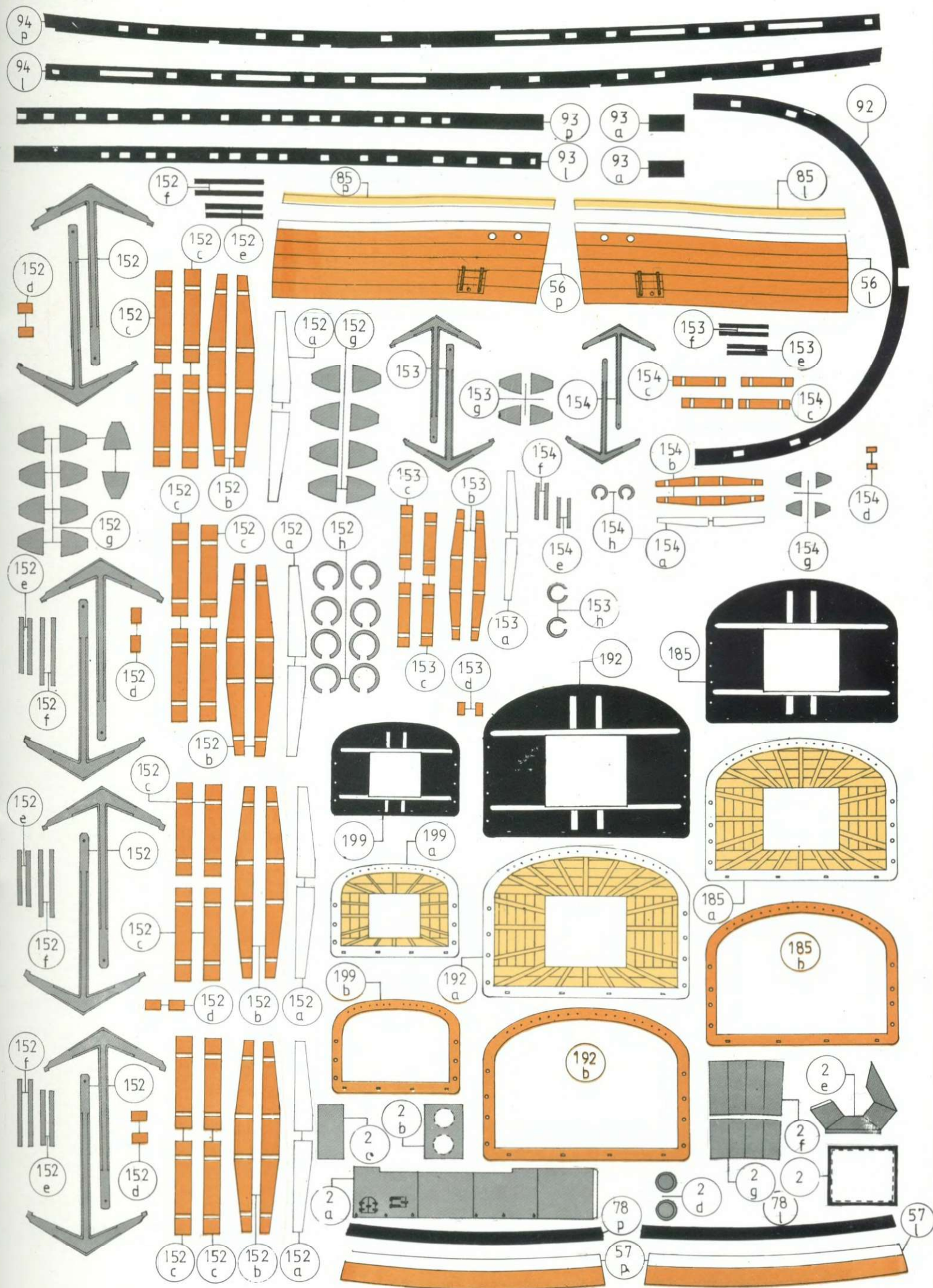

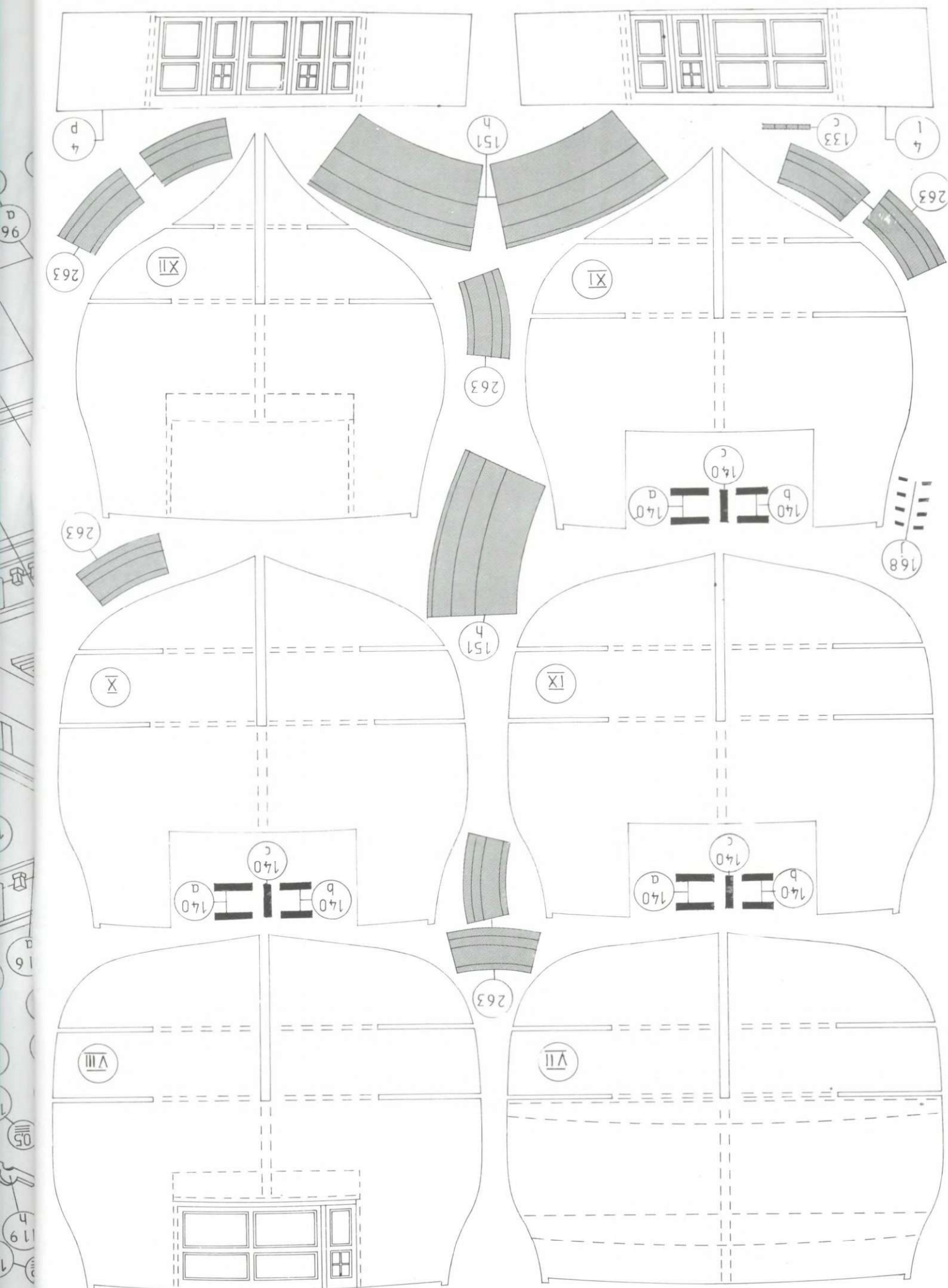

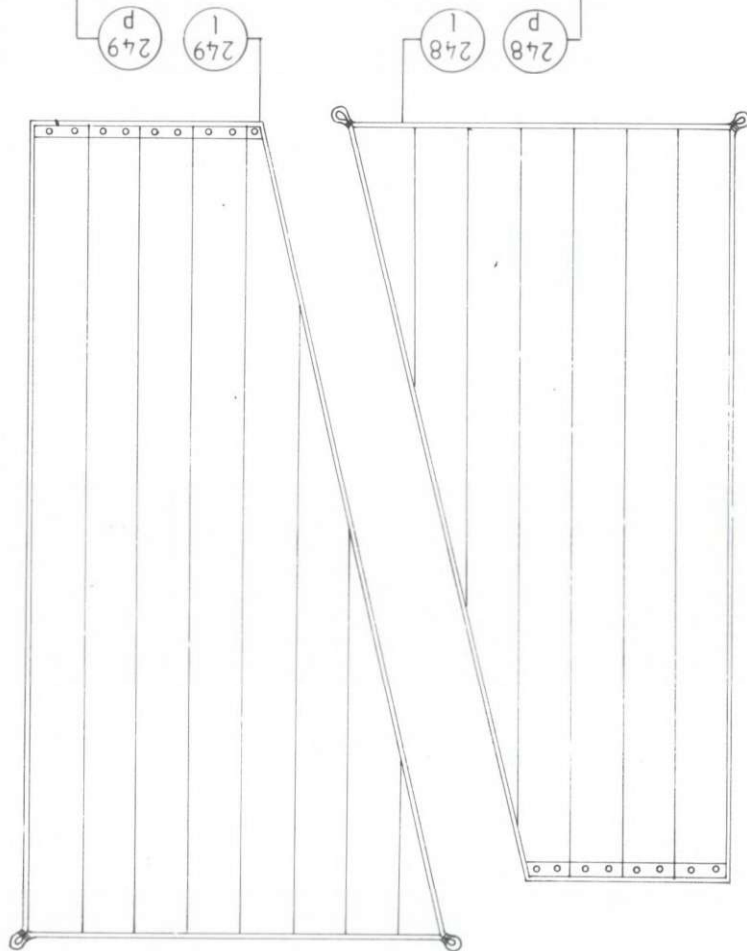
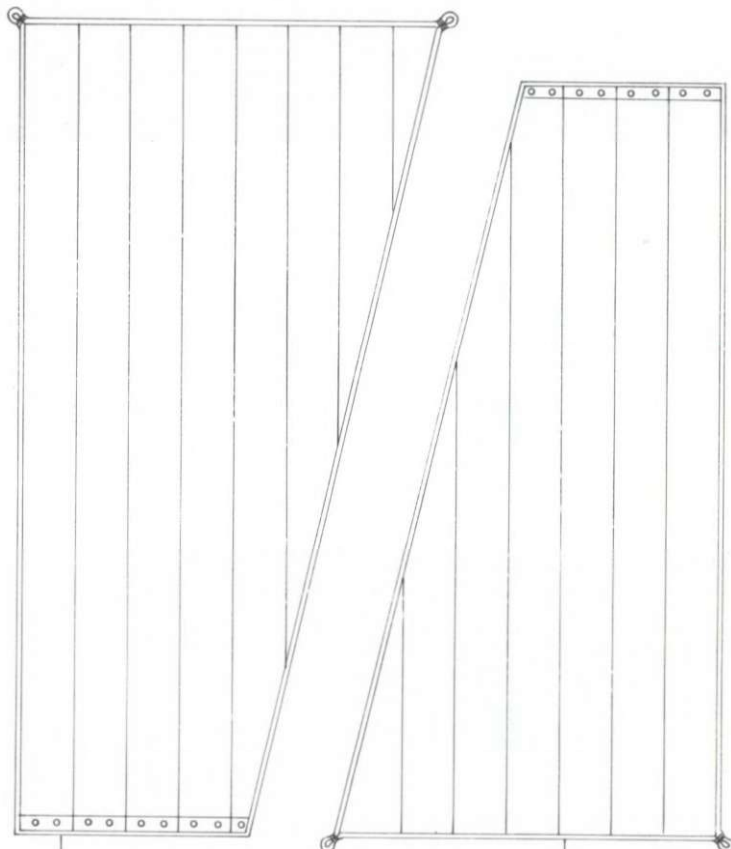
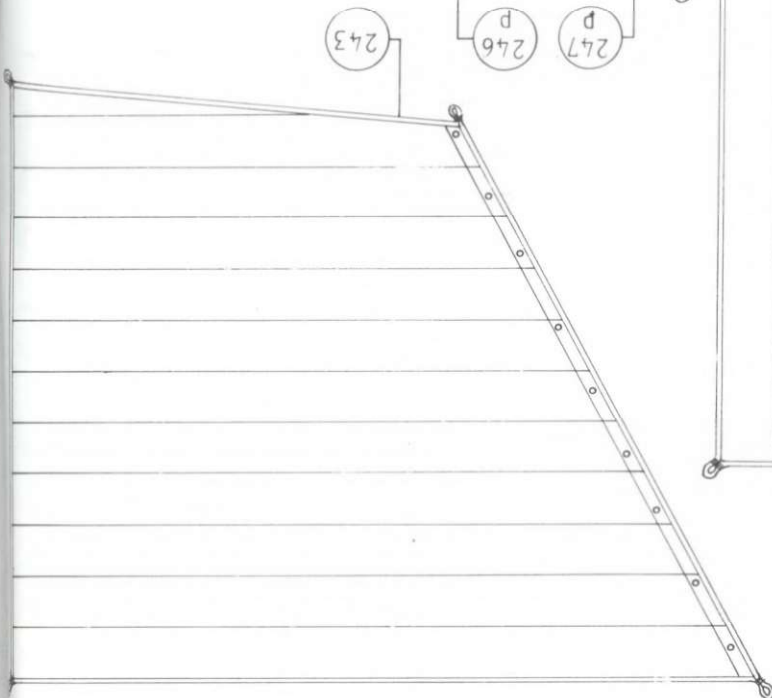
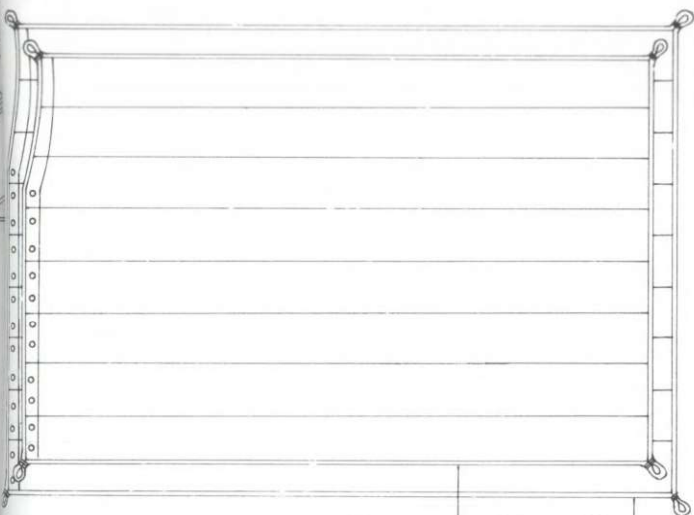
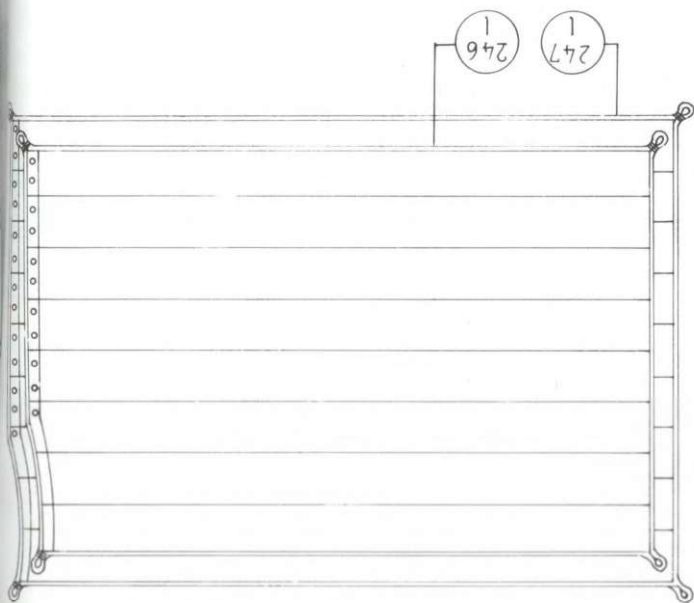

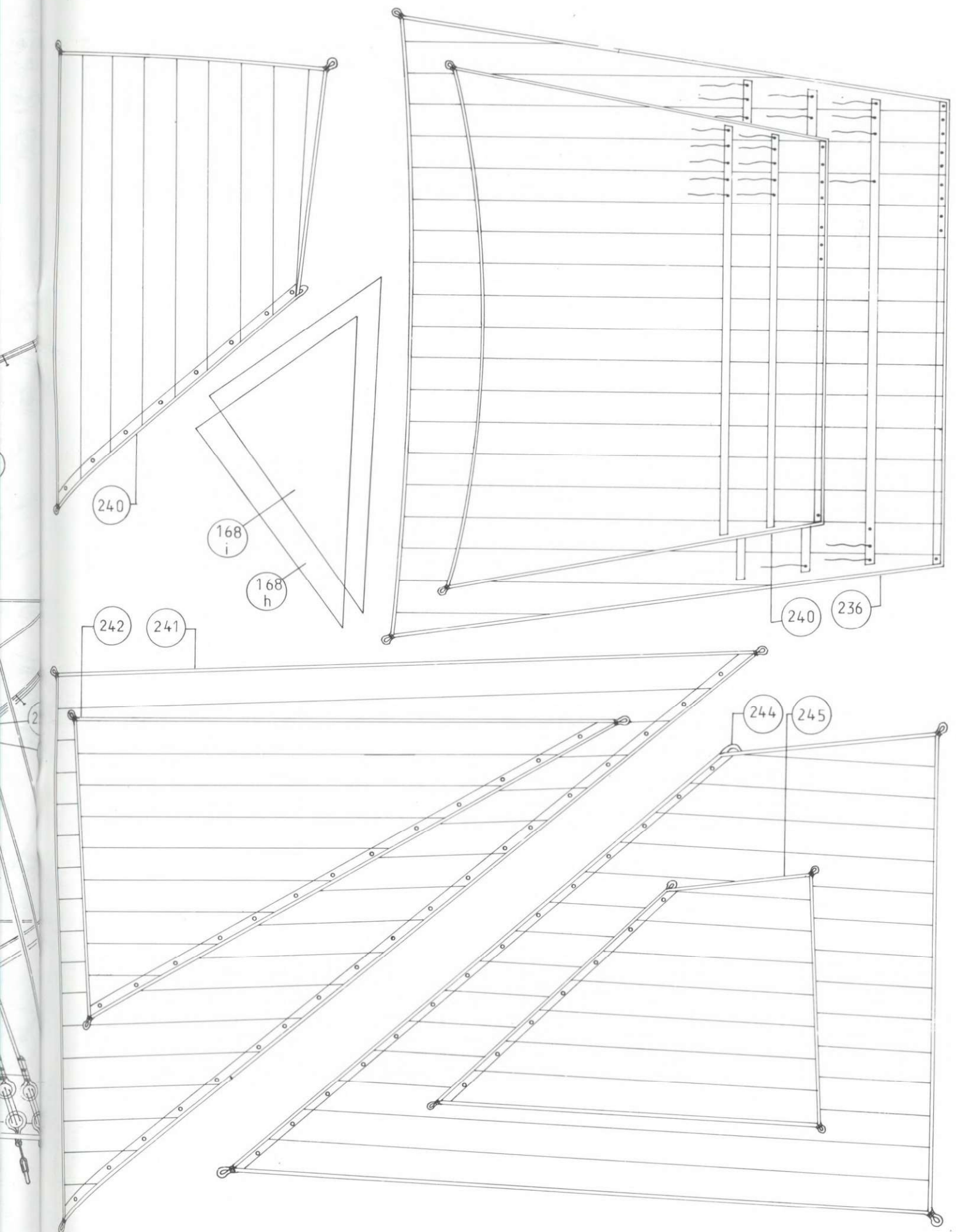

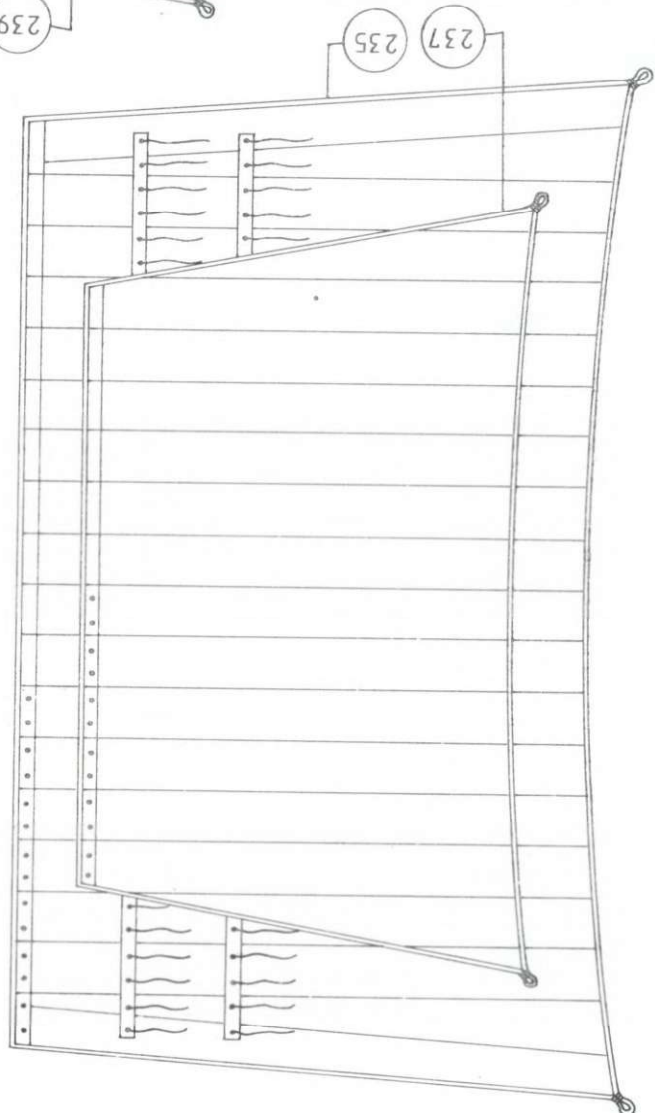
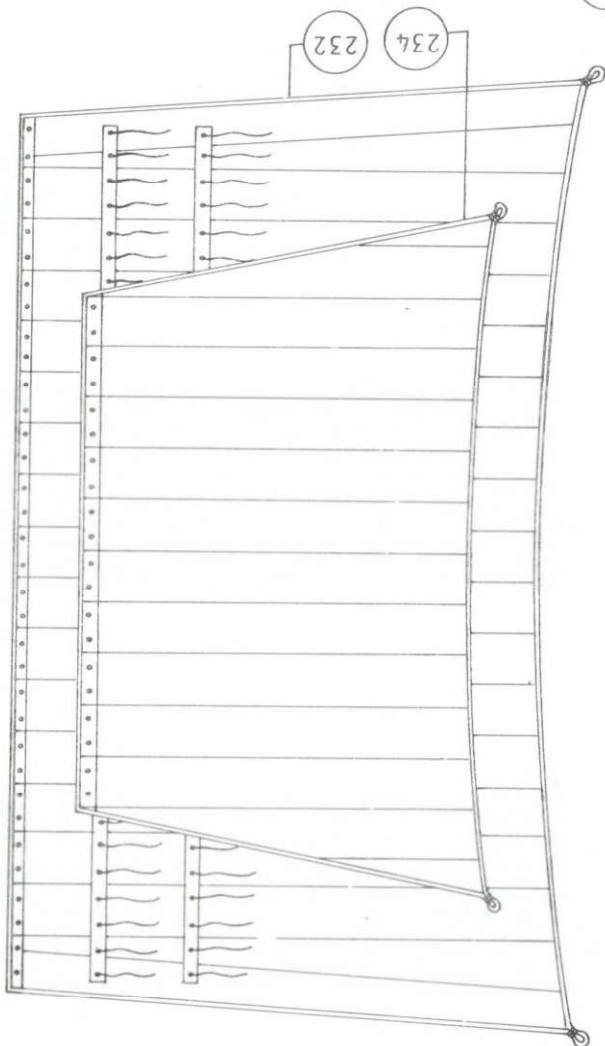
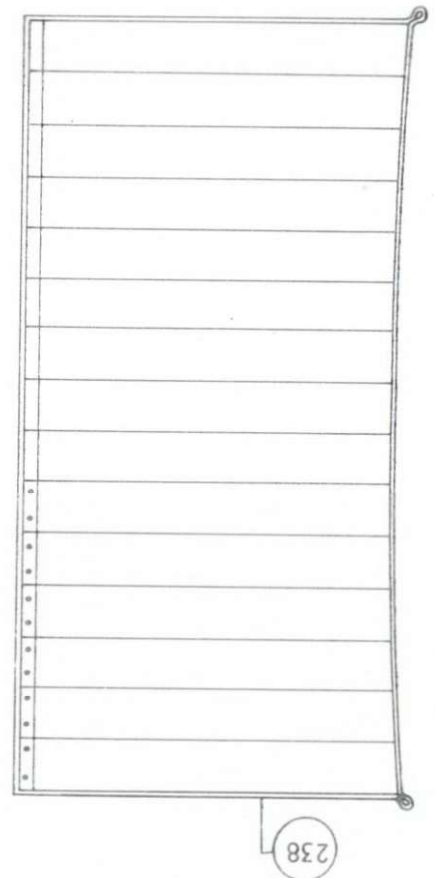
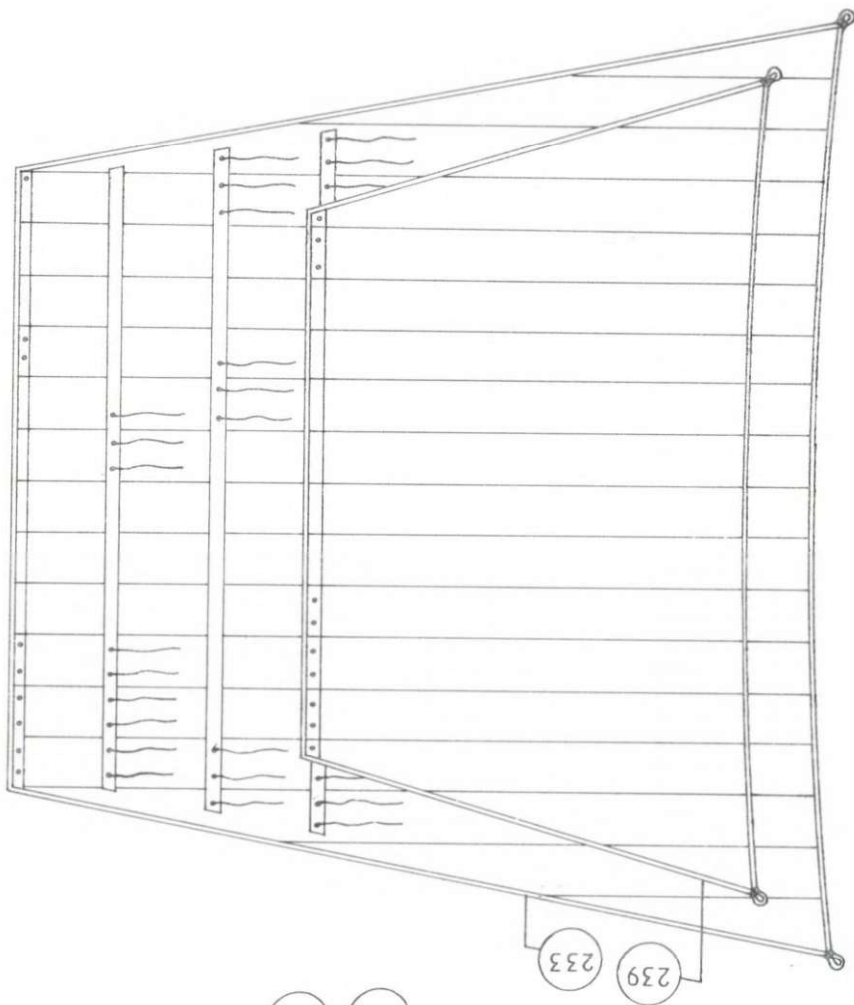

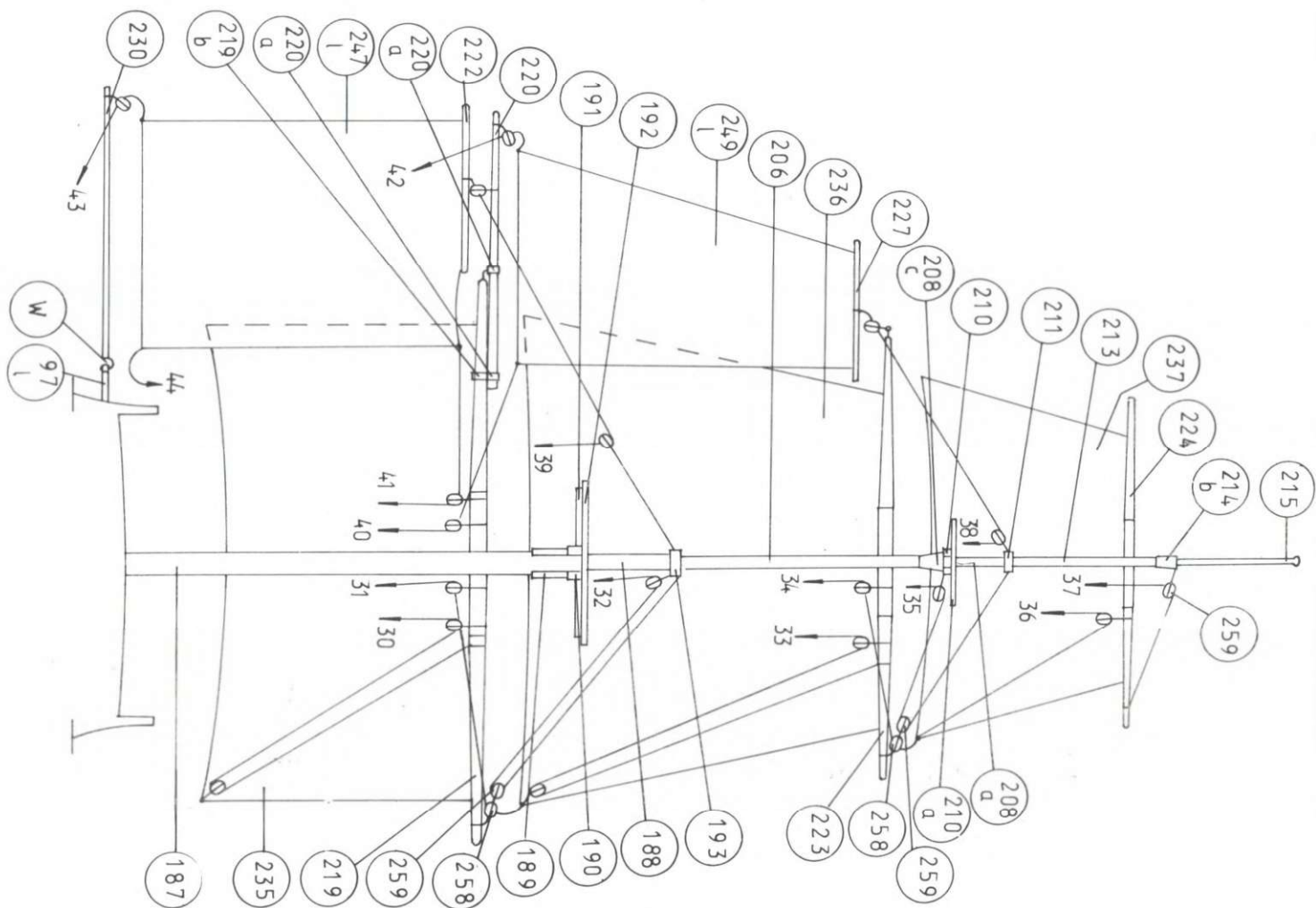
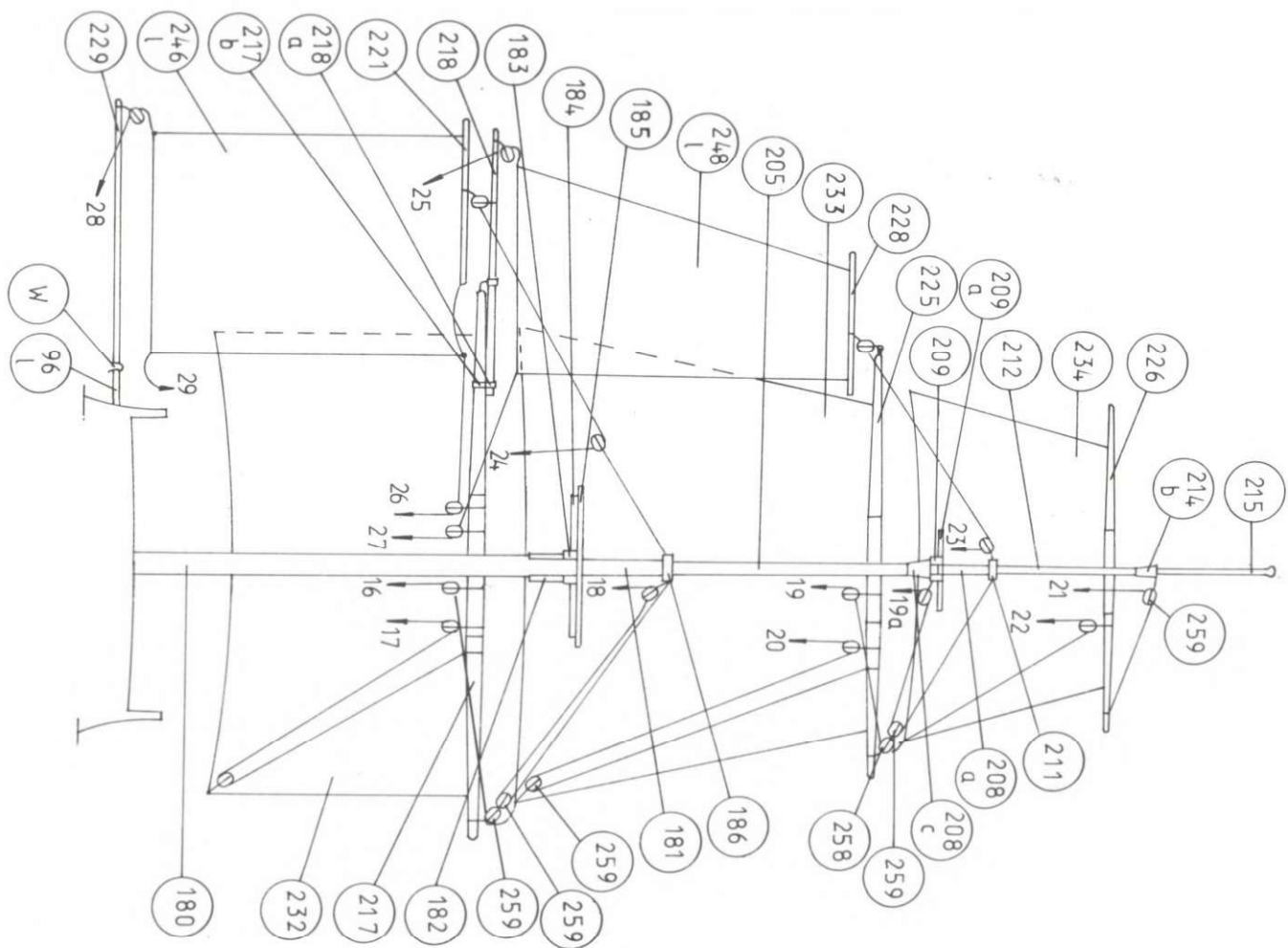
2
6

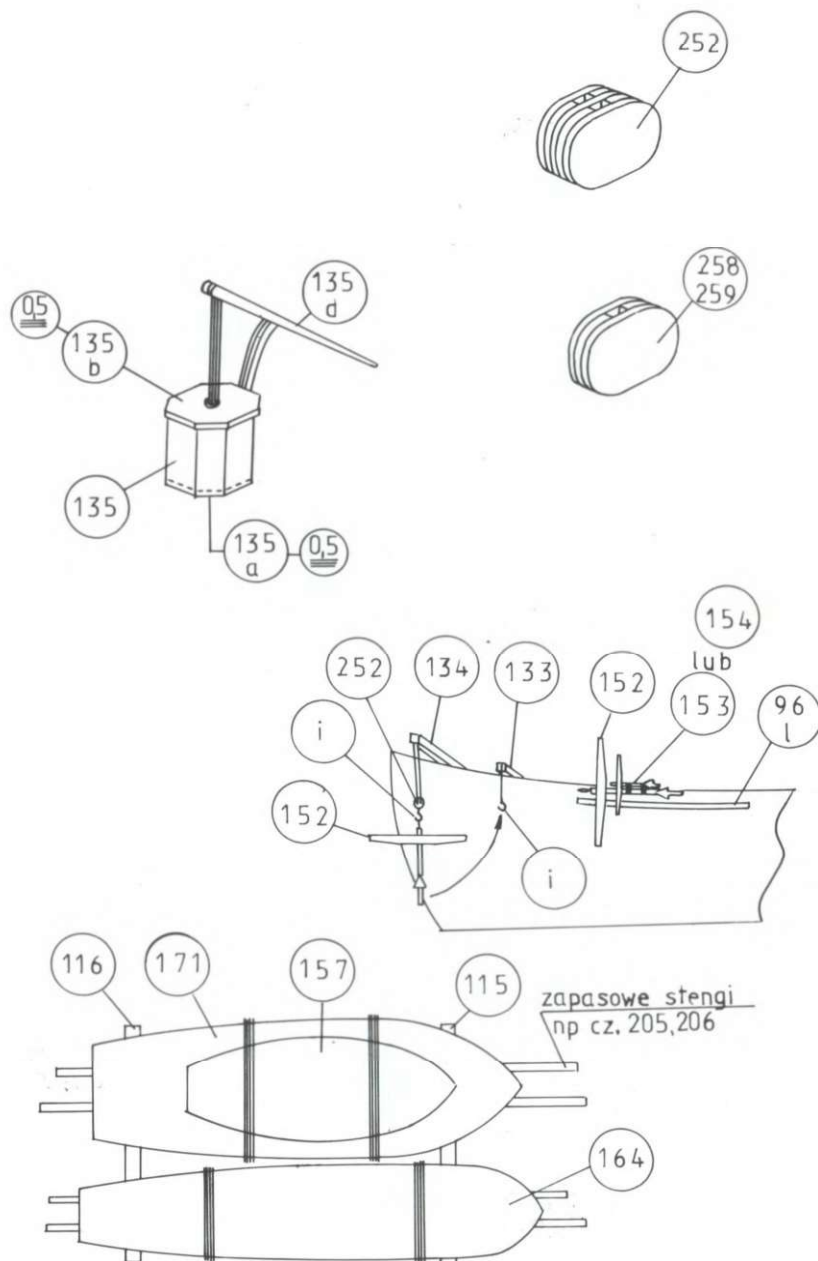
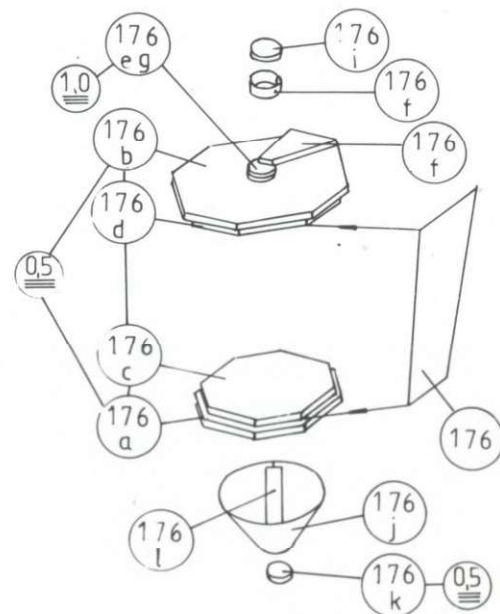
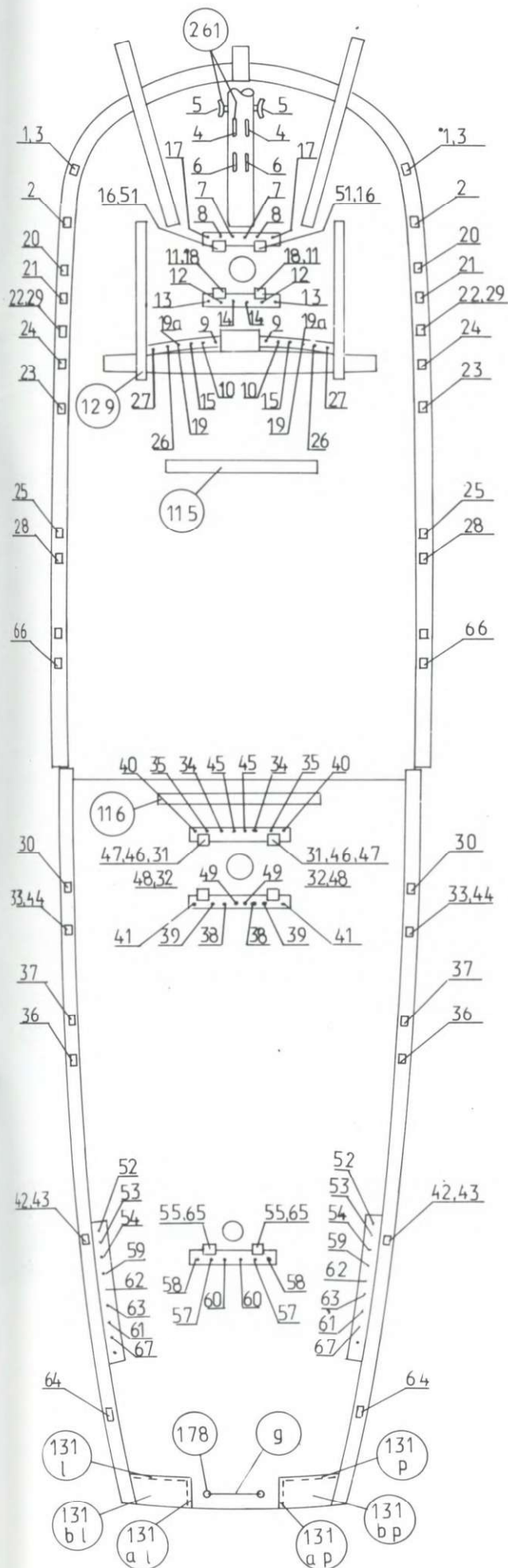
1

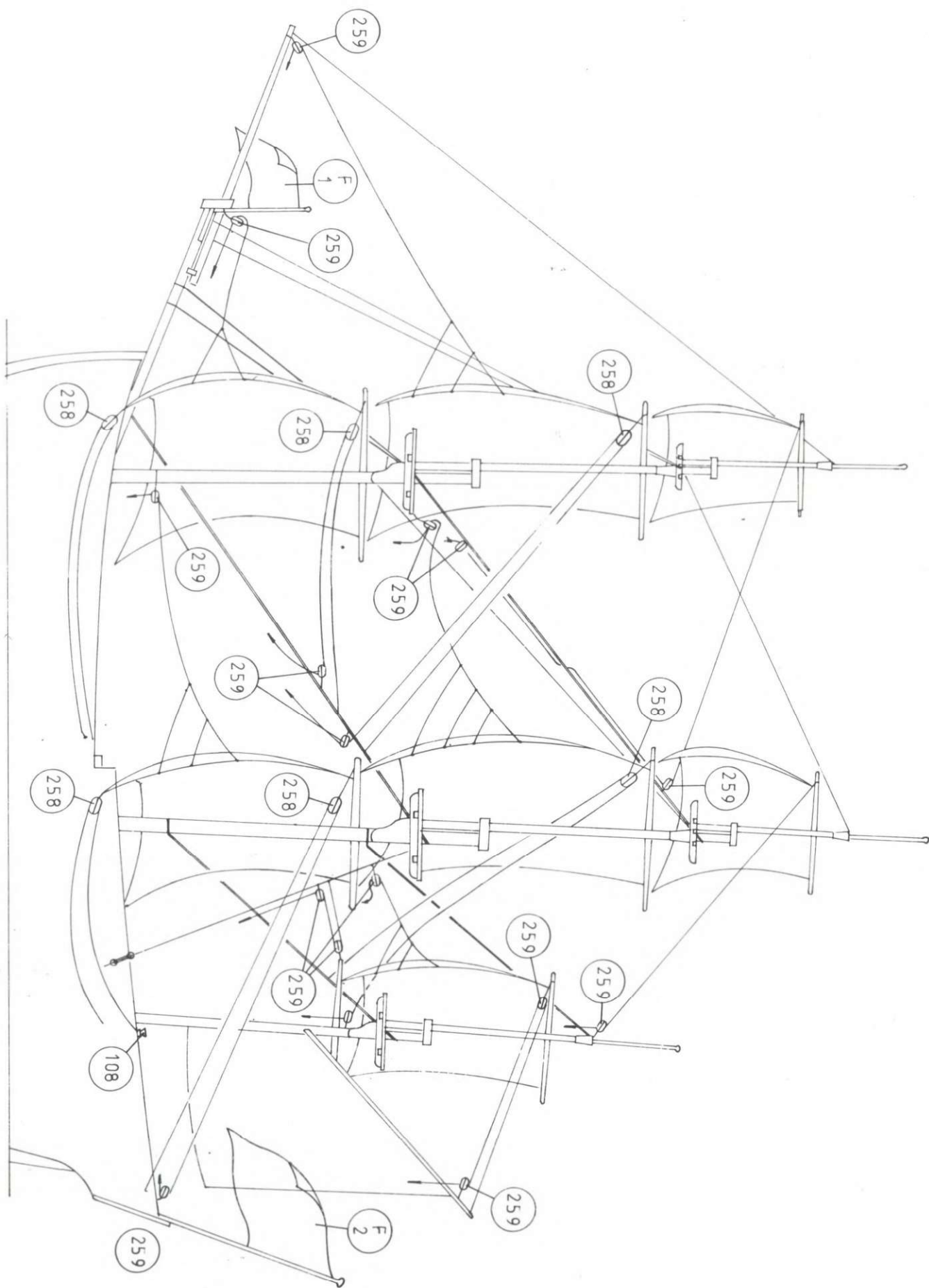

ENDEAVOUR

DESCRIPTION OF STRUCTURE

The model has been developed in the scale 1:96 on the ground of all the available historic sources, plans, and historic shipyard drawings.

I. MATERIALS and TOOLS

scissors,	Butapren glue,	* cardboard,
razor blades,	+ oil and acrylic paints,	* sticks,
+ chisels,	+ Nitro lacquer,	linen,
tweezers,	oil varnish,	* copper wire,
+ hard pencil,	+ lute,	* string and threads

+ materials and tools not indispensably required for construction of the model,

* best collect various thicknesses and diameters.

II DESCRIPTION OF STRUCTURE

The ship may be built on the ground of assembly drawings. However, if one decides to improve the model and to make individual work using additional materials and tools, a periodically published guide-book will be helpful.

The model should be stuck together in the order defined by number-

ing of its parts. On sticking the ship skeleton attention should be paid to observance of symmetry axes, i.e. suitable perpendicular or parallel arrangement of the elements each other. Having stuck the longitudinal deck planking (according to arrangement of boards of a real ship) the hull beyond water-line may be luted (e.g. with the PUFAS-type lute). Before luting the contact area of longitudinal deck planking should be dripped (sealed) with SUPER GLUE or oil varnish. It is a good practice to incise the parts bearing boardig imprint along the boarding lines with a razor blade and, afterwards, to paint them with TALENS acrylic paints. Wearing-iron and metal elements, according to their shape, may be performed of copper wire or paper. After that they should be painted with HUMBROL paints, imitating the color of iron. Threads and strings may be devoid from unsightly hairs after soaking in lacquer. Sail-cloth may be seasoned through dyeing in tea infusion. All the openings (hatches, gunports and other doors) and other curvatures shaping of which is difficult, may be best cut by means of chisels of different widths. Cannon barrels turned of wood and painted with appropriate HUMBROL paints shall give excellent result. Grey areas in the windows, imitating window panels, may be replaced by a transparent material. Dead-eyes and sculptures will appear considerably more authentically when made of modeling air-drying material.

BAUBESCHREIBUNG

Das Modell wurde im Maßstab 1:96, anhand aller erschwingbaren historischen Quellen, wie auch der Schiffswerftpläne und Zeichnungen der Epoche, bearbeitet.

I. MATERIAL UND WERKZEUGE

Scheren,	Klebstoff Butapren,	* Karton,
Rasierklänge,	+ Öl-, Acrylfarben,	* Holzstäbchen,
+ Meißel,	+ Nitrolack,	Leinen,
Pinzette,	Öllack,	* Kupferdraht,
+ Bleistift hart,	+ Spachtel,	* Spagat u. Garn

+ Material und Werkzeuge, die nicht unbedingt zu dem Modellbau nötig sind;

* am besten verschiedene Stärken und Durchmesser vorbereiten.

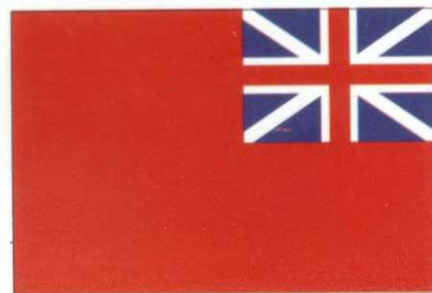
II. BAUBESCHREIBUNG

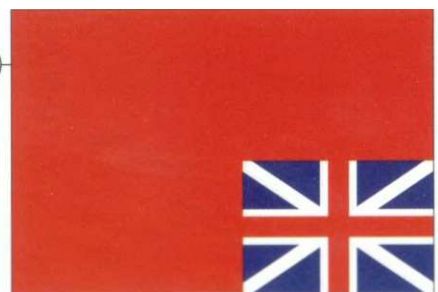
Das Schiff kann man anhand der Montagezeichnungen bauen. Wenn wir uns entschließen, das Modell aufzuwerten, (individuelle Arbeiten, unter Benutzung von zusätzlichem Material und Werkzeug), hilft uns dabei eine Baubeschreibung, ebenso ein zyklisch erscheinender Ratgeber.

Das Modell wird in der Reihenfolge der nummerierten Teile zusammengeklebt. Bei dem Zusammenkleben des Schiffsskelettes ist darauf zu achten, daß die Symmetrieachse beibehalten bleibt, d. h.

die Elemente gegenseitig, entsprechend senkrecht, oder parallel, angelegt werden.

Nach dem Befestigen (Ankleben) der Längsbeplankung (übereinstimmend mit der Richtung der gelegten Bretter im echten Schiff), kann man den Schiffsrumpf, unter der Wasserlinie, anspachteln (z.B. mit Spachtel Typ PUFAS). Die einander berührenden Stellen der Längsbeplankung, muß man vor dem Spachteln mit SUPER GLUE-Klebstoff, oder mit Öllack durchtränken, kalfatern (abdichten). Teile, die mit „Bretter“ bedruckt sind, ist empfehlenswert, mit einer Rasierklänge entlang der aneinanderkommenden Linie der Bretter einzuschnei lang der aneinanderkommenden Linie der Bretter einzuschnei den und nachher mit Acrylfarben der Firma TALENS zu streichen. Beschläge und Metallelemente, je nach ihrer Form, kann man aus Messingdraht, oder Papier anfertigen. Danach sind sie mit Farben der Firma HUMBROL anzustreichen, welsche die Metallfarbe imitiert. Um vom Garn und Spagat die unschönen „Härchen“ zu entfernen, muß man sie mit Lack durchtränken. Das Segeltuch wird mit Teeessenz „alt gemacht“ Alle Öffnungen (Luken, Scheidepforten u.a.), als auch Krümmungen, die schwer auszuschneiden sind, am besten mit Hilfe von Meißeln, verschiedener Schneidebreiten, zu machen. Die aus Holz gedrehten Geschützläufe, mit entsprechender „Humbrolfarbe angestrichen, geben ausgezeichneten Effekt Die grauen Fensterflächen, die Scheiben imitieren, kann man mit durchsichtigem Material ersetzen. Die Schnitzereien und Juffer werden entschieden „authentisch“ sein, wenn wir sie aus lufttrocknender Modeline anfertigen.

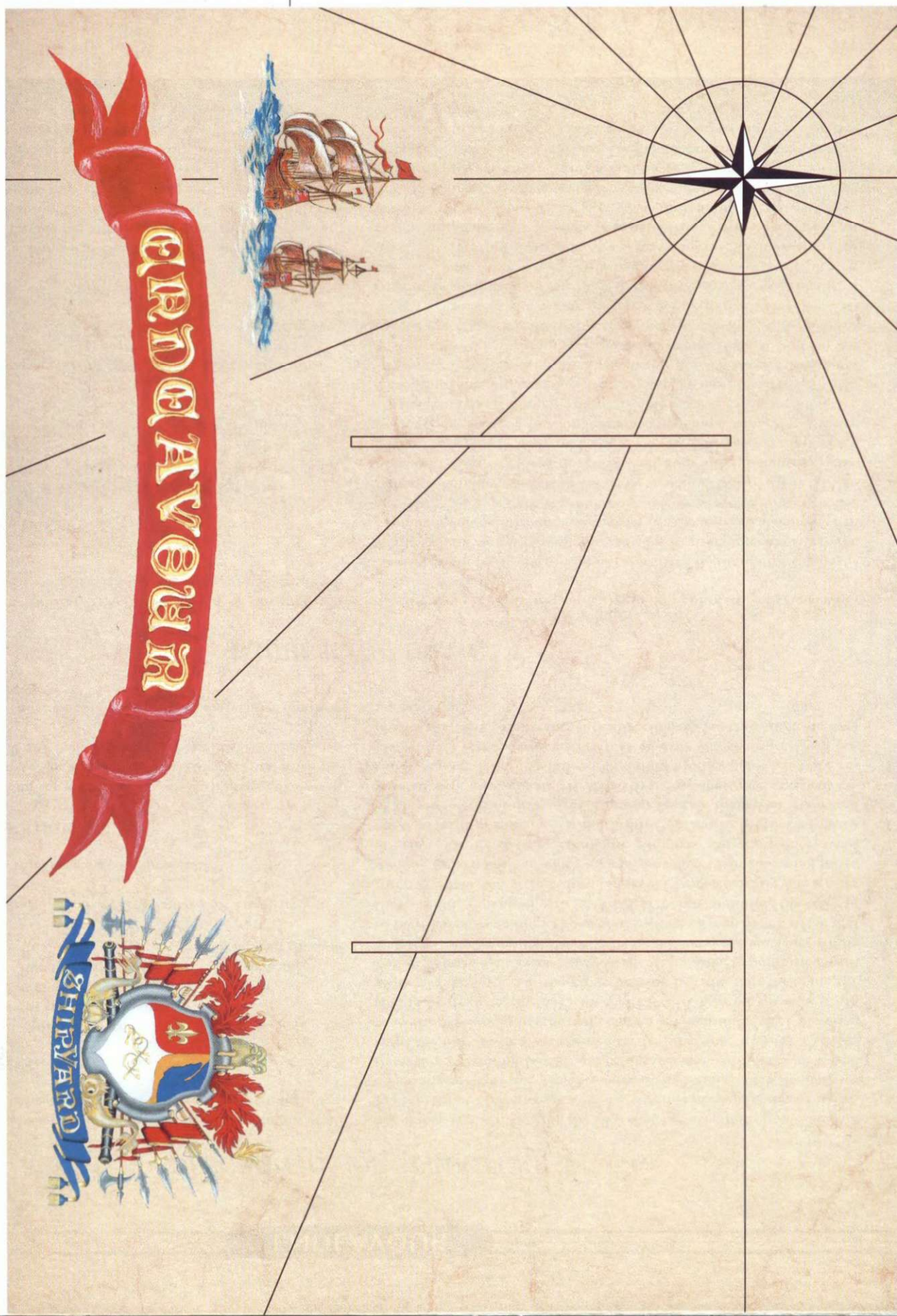
F2

F1

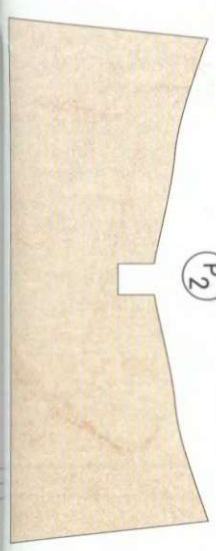
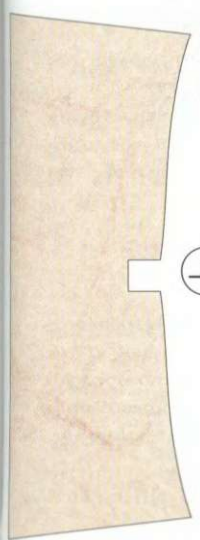
4.0

Lub nakleić na deseczkę,
sklejkę o grubości 1 cm.

P1

P2

ENDEAVOUR

W styczniu 2000 roku odbyła się kolejna edycja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Wydawnictwo SHIPYARD grało również w tej Orkiestrze. Oddaliśmy do licytacji okręt "Grando", który wykonany został w naszej redakcji. Na zdjęciu przedstawiamy pamiątkowe już zdjęcie tego modelu oraz serduszko charakteryzujące to wydarzenie.

wielka orkiestra
świątecznej
pomocy

A oto ciąg dalszy zdjęć modeli wykonanych przez modelarzy, których podobnie jak jednego z naszych czytelników..." Fascynują właśnie modele kartonowe, gdyż po pierwsze - wymagają prawdziwych umiejętności, wyobraźni i dużo własnej inwencji. Po drugie - to coś frapującego, gdy z płaskiej powierzchni kartonu, który ma tylko dwa wymiary, powstaje model okrętu, który jest skomplikowaną trójwymiarową bryłą..." (Pan Krzysztof Mączka).

Model
"Trinidad"
wykonany
przez
Pana Jana
Olejniczaka.

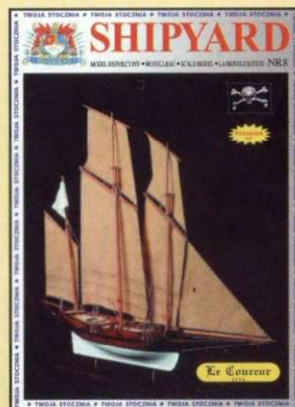
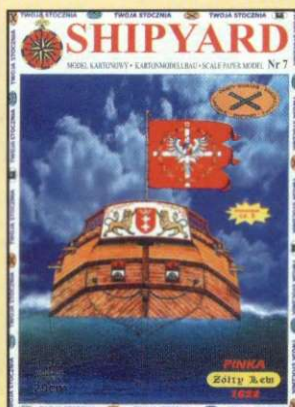
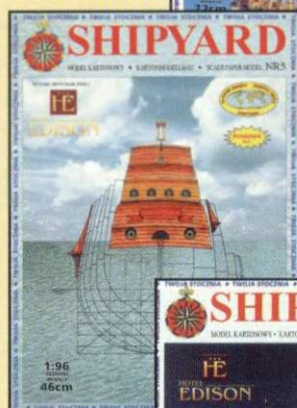
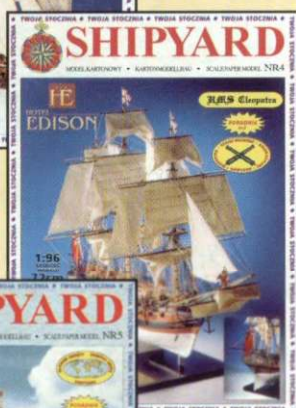
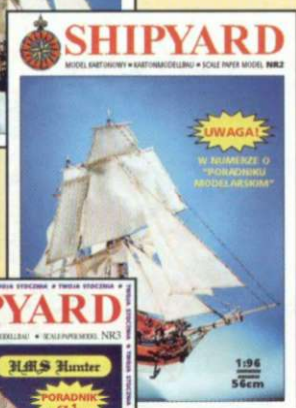
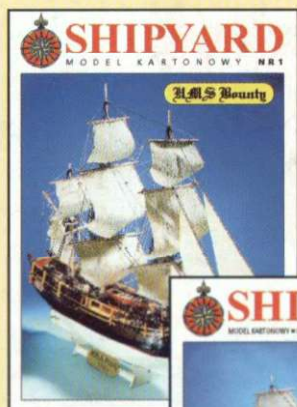

"Szebeka"
i
"Trinidad"
Pana
Jarosława
Strzelca

Zdjęcia wykonane były w trakcie budowy modelu. Jest to kabina kapitana wyposażona w dwa skórzane siedziska umieszczone pod oknem na rufie i piec ceglany stojący po przeciwnej stronie. Krzesła stoją obok stołu, na nim leżą trzy książki oraz zwój map.

W NASTĘPNYM NUMERZE
HMS "BELLONA" - 1760 - 74 działowy okręt liniowy.

fot. Bartosz Kłyszynski
HMS Victory w suchym doku w Portsmouth - czerwiec 2000

W PRZYGOTOWANIU
HMS VICTORY

W poprzednich numerach ukazały się:

HMS Bounty	nakład wyczerpany	"Trinidad"	nakład wyczerpany
HMS Granado	nakład wyczerpany	"Szebeka"	w sprzedaży
HMS Hunter	nakład wyczerpany	"Złoty Lew"	w sprzedaży
HMS Cleopatra	nakład wyczerpany	"Le Courneur"	w sprzedaży

Nr 9/2000/2001

Wydawca: SHIPYARD,
60-682 Poznań,
os. B. Śmiałego 33/85,
tel. (0-61) 823-61-61

Foto: Leszek Brzośka
Opracowanie i rysunki:
L. K.B. Kłyszynscy
Druk: Poligrafia Sieradz
ISSN 1429-5547

® Wszelkie prawa zastrzeżone
ALL RIGHTS RESERVED
Printed in Poland